

65

ΑΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

59

Ο ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΙΤΗΣ

ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΛΟΓΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΙΒΩΤΟΣ

54

·: Τύπος "ΦΟΙΝΙΚΟΣ", Βενιζέλου 60 - Θεσσαλονίκη ·:

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Χρονογραφική και τοπογραφική ιστορία Ἁγ. Ὁρους	σελ.	129
«Πάσης συντελείας εἶδον τέλος»	»	146
Ὁ Μοναχισμὸς στὸ Ἁγ. Ὁρος	»	151
Ἡ Ἐκδρομὴ τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς	»	153
Σκέψεις	»	158
Χρονικά Ἁγίου Ὁρους	»	160

Η ΕΙΚΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

Ἐκ μωσαϊκοῦ συμπλέγματος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἱ. Μονῆς Βατοπεδίου ΙΑ΄ αἰῶνος. Ἡ εἰκὼν τοῦ ἀνδροπρεπῶς παριστανωμένου Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ, βαδίζοντος ἐορταστικῶς πρὸς τὴν Παρθένον Μαρίαν μὲ τὴν δεξιὰν ὑψωμένην, φέρει τὴν ἐπιγραφὴν. «Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ». Ἡ εἰκὼν τῆς ἐνθρονισμένης Μαρίας, τὴν ὁποίαν θὰ θέσωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον τεῦχος, φέρει τὴν ἐπιγραφὴν «Ἴδου ἡ δούλη τοῦ Κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ ρῆμα σου». Ἀμφότεραι αἱ παραστάσεις χωριζόμεναι διὰ θυρώματος, ἀνήκον εἰς τὰ ἐλάχιστα ὑπόλοιπα τῶν λαμπρῶν μωσαϊκῶν τοῦ ναοῦ καὶ ἀποτελοῦν τὰ ἀρχαιότερα διασωθέντα δείγματα ψηφιδωτῆς τέχνης ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

(Φωτογραφία τοῦ Γερμανοῦ Καθηγητοῦ κ. Κ. Ἑλλερ).

ΕΚ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

«Ἦκούσατε ὅτι ἐρρέθη, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ ἀλλ' ὅστις σὲ ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέφον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην' καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν Χιτῶνα σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον' καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὑπάγε μετ' αὐτοῦ δύο' τῷ αἰτοῦντί σε δίδου καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῆς».

(Ματθ. σι' 38 - 43)

“ΑΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ”

Ο ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΙΤΗΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΓΙΩ, ΟΡΕΙ ΑΘΩ,

ΙΕΡΑΣ ΚΟΙΝΟΒΙΑΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ, ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΑΥΤΗΣ ΑΡΧΙΜ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΘΩ

ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΓΙΩ, ΟΡΕΙ ΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΩΝ

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΧΕΛΑΝΔΑΡΙΟΥ (Σερβική)

Ἡ Ἱερά Μονή τοῦ Χελανδαρίου, ἣτις καὶ Μονὴ τῶν Σέρβων λέγεται εἰς διάφορα ἀρχαῖα ἐπίσημα ἔγγραφα εἶναι ἡ μόνη Μονὴ ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ἣτις εὐρίσκεται εἰς ὀμαλὴν καὶ χαμηλὴν τοποθεσίαν ἐντὸς εὐρέως κοιλώματος ἀλλ' ἀγόνου καὶ ἀδένδρου. Ἡ πρό τινων ἐτῶν συμβάσα μεγάλη πυρκαϊὰ τοῦ δάσους, κατέστρεψε τὰς ἀφθόλους ρητινώδεις πεύκας καὶ ἀπεψίλωσε τὴν εὐρεΐαν περιοχὴν τῆς Μονῆς. Ὁ βαδίζων ἀπὸ τῆς Μονῆς τοῦ Ζωγράφου πρὸς τὸ Χελανδάριον χάνει ἐν τῷ μεταξὺ τῆς ὁδοῦ τὸ Ἅγιον Ὄρος μὲ τὴν ὑλομανῆ του βλάστησιν, μὲ τὰς ποικιλίας τῶν βουνῶν του καὶ μὲ τὰς καλλιρροοὺς πηγὰς του νομίζει ὅτι ἐξῆλθεν εἰς ἄλλον τόπον ἐνῶ βαδίζει ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἐδάφους. Ἐν τούτοις τὸ Χελανδάριον ἀπέχον περὶ τὴν ὥραν ἓκ τῆς θαλάσσης, καίτοι ὑποφέρει τὸ θέρος, εἶναι ἀπηλλαγμένον τῶν βορείων ἀνέμων τοῦ χειμῶνος καὶ παρὰ τὸ ἄγονον τῆς φύσεώς του ἔχει ὕδατα καὶ πολὺ καλοὺς κήπους, διὰ δὲ τὸ ἀπόκεντρον τῆς θέσεώς του ἀπολαύει βαθείας ἡσυχίας.

Ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς περιοχῆς τῆς Μονῆς ταύτης, ἂν μὴ εἰς χάρον εἰς τὸν ὁποῖον ἰδρῦθη αὕτη, ἔκειτο πιθανῶς ἡ ἀρχαία πόλις Ὀλόφυξος. Ἐντὸς τῆς Μονῆς ὑπάρχει φρέαρον λεγόμενον

τοῦ Ξέρξου καὶ μάρομαρα τινὰ ἀρχαῖα, ἀλλὰ μόνον αἱ ἀνασκαφαὶ δύνανται νὰ χύσουν φῶς.

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Χελανδαρίου ἔχουσα ὄψιν μεγάλης Μονῆς, κατοικεῖται ἤδη ὑπὸ τριάκοντα περίπου Σέρβων Μοναχῶν. Πρὸ 40ετίας εἶχε πλεον τῶν 80 Μοναχῶν.

Ἡ Ἱερὰ αὕτη Μονὴ ἐνεφανίσθη ὡς μεγάλη πολὺ βραδύτερον τῆς Λαύρας, τοῦ Βατοπεδίου καὶ τῶν Ἰβήρων. Κτίτορας ἔχει τοὺς Ἁγίους Συμεὼν καὶ Σάββαν τοὺς πάτρωνας τῶν Σέρβων, τῶν ὁποίων ὁ μὲν ὑπῆρξε βασιλεὺς τῆς Σερβίας ὑπὸ τὸ ὄνομα Στέφανος Νεμάνιας, ὁ δὲ Σάββας υἱὸς αὐτοῦ ἀρχιεπίσκοπος Σερβίας. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ IB' αἰῶνος οἱ δύο οὗτοι ἐπίσημοι Σέρβοι ἔλαβον εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν τὴν καὶ πρότερον ὑπάρχουσαν Μονὴν τοῦ Χελανδαρίου καὶ ἀνοικοδόμησαν καὶ ἠΐξισαν αὐτήν. Συνέβη καὶ ἐνταῦθα ὅ,τι εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν τῶν Ἰβήρων. Πρὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς φαίνεται ἡ Μονὴ ὑπῆρχε μικρὰ καὶ ἄσημος, εἰς δὲ τὰ σημερινὰ ὄρια αὐτῆς ὑπῆρχεν ἡ Μονὴ τοῦ Ζυγοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν πρόσῃλθεν, ὡς ἐσημειώσαμεν προηγουμένως, τὸ πρῶτον ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος τῆς Λαύρας, καὶ ἦτις κατὰ τὸ τυπικὸν ἐπὶ Μονομάχου φαίνεται τετάρτη τὴν τάξιν ἐν τῇ μοναχικῇ ἱεραρχίᾳ, ἥτοι μετὰ τὴν Μονὴν τῶν Ἰβήρων. Τὴν θέσιν ταύτην τῆς μονῆς τοῦ ζυγοῦ ἔλαβεν καὶ ἡ Μονὴ τοῦ Χελανδαρίου ὡς κληρονομίαν, οὕτως εἰπεῖν, ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτέρας μονῆς τὴν ὁποίαν βαθμηδὸν ἀπερρόφησε μεγάλη γενομένη.

Αἱ φλυαρίαι τοῦ Πορ. Οὐνσπένσκη, ὅτι δῆθεν ἐκτίσθη «ἐπὶ τῶν ἔρειπίων τῆς ἐρημωθείσης πολίχνης Χιλιαντήρι, ὑπὸ Χιλιανταρίου τινὸς καὶ τῶν συνασκητῶν αὐτοῦ πλησίον τῆς Ἐκκλησίας τῶν Εἰσοδίων τῆς πολίχνης ταύτης, εἶναι αὐθαίρετοι καὶ ἀμάρτυροι. Ὁ Σωφρόνιος Καλλιγᾶς (Ἀθωνιάς σ. 98) λέγει τὴν Μονὴν Χελανδαρίου ὑπάρχουσαν ἀπὸ τοῦ 1070 ἐπὶ Ρωμανοῦ τοῦ Διογένοϋς, ἄγνωστον πόθεν λαβὼν τὴν εἶδησιν. Πάντως εἰς ἔγγραφο τῆς Συνάξεως τοῦ Ἁγίου Ὁρους τοῦ ἔτους 1169 διὰ τοῦ ὁποίου παρεχωρήθη ἡ ἔρημος μονὴ τοῦ Θεσσαλονικέως εἰς τὸν ἡγούμενον τῆς μονῆς τοῦ ξυλουργοῦ Λαυρέντιον, φέρεται Ἐλληνοιστιὺ ὑπογραφῆ «Γεράσιμος μοναχὸς καὶ καθηγούμενος

τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Χελανδαρίου, ἐποίησα τὸν τίμιον σταυρόν».

Ὁ Ὅσιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, ἀντιθέτως πρὸς τὴν κρατοῦσαν παράδοσιν καὶ τὰ γραφόμενα τοῦ Κομνηνοῦ, πιστεύει ὅτι οἱ μνησθέντες ἐπίσημοι κτίτορες ἔκτισαν τὴν Μονὴν ταύτην ἐκ θεμελίων. Ὡς ἀκούσωμεν δι' αὐτήν, λέγοντος, ὅσα κοινῶς εἶναι παραδεδεγμένα περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἰ. ταύτης Μονῆς. Κατὰ τὸν Ὅσιον Νικόδημον, ὁ Ἅγιος Σάββας προσῆλθε νέος εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος εἰς τὸ Ρωσσικὸν μοναστήριον (τοῦ Θεσσαλονικέως;) καὶ κατόπιν ὁ πρῶτος ἐτοποθέτησεν αὐτὸν εἰς τὸ Βατοπέδιον, ζητούμενος δὲ ὑπὸ τῶν γονέων του, ἔγραψεν εἰς αὐτοὺς ἐπιστολὴν «περὶ ματαιότητος τοῦ κόσμου, τῆς μελλούσης κρίσεως καὶ τῆς ἀπολαύσεως τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, καὶ τόσον τοὺς ἤναψεν εἰς τὴν θείαν ἀγάπην, ὥστε τοὺς κατέπεισε νὰ παραιτηθοῦν τῆς βασιλείας καὶ νὰ γίνουν μοναχοί. Ὄθεν ὁ πατήρ του θεῖος Συμεῶν, ἔλθὼν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ εὐρῶν τὸν ποθητὸν αὐτοῦ υἱὸν Σάββαν εἰς τὸ Βατοπέδιον ἐκάθησε μετ' αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος, ἐγένετο ὁ κατὰ σάρκα υἱὸς Σάββας, κατὰ πνεῦμα πατήρ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἠγωνίζοντο καὶ οἱ δύο τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς ἀσκήσεως. Ἐπειδὴ δὲ ἐξ αἰτίας αὐτῶν παρεκινήθησαν καὶ ἄλλοι πολλοὶ Σέρβοι νὰ ἔλθουν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, χάριν τούτου, διὰ θείας ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἔκτισαν ἐκ θεμελίων μὲ βασιλικά ἔξοδα τὴν περιφημον ταύτην Μονὴν τοῦ Χελανδαρίου». (ἀκολουθ. Ἀγιορειτῶν).

Ὅπως οἱ Ἰβηρες ἠῤῥησαν ἐπὶ τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου τὴν Μονὴν τῶν Ἰβήρων, τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ Σέρβοι κατὰ τὸ τέλος τοῦ ΙΒ' αἰῶνος ἔλαβον ὑπὲρ τοῦ γένους αὐτῶν τὴν μικρὰν τότε ἐν Ἀγίῳ Ὄρει Μονὴν τοῦ Χελανδαρίου. Νομίζομεν εἶναι ἄγνωστον ἔαν πρὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀγ. Συμεῶν καὶ Σάββα κατώκουν Σέρβοι ἢ Ἕλληνες ἐν αὐτῇ. Λίαν ὅμως πιθανὸν τὸ δεύτερον, διότι ἀνεφέρθη προηγουμένως ἡ ὑπαρξίς Ἑλληνικῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἡγουμένου τῆς μικρᾶς Μονῆς τοῦ Χελανδαρίου ἐν ἔτει 1169, ἡ δὲ Ἑλληνικὴ ὑπογραφή μαρτυρεῖ ὅτι οἱ Ἕλληνες ἦσαν οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ ἢ Ἕλληνας ἦτο ὁ ἡγούμενος, διότι ἀφότου παρεχωρήθη εἰς τοὺς Συμεῶν καὶ Σάββαν οὐδέποτε πλέον ὑπεγράφη ἄλλως ὁ ἡγούμενος παρὰ μόνον σλαυῖστι

καὶ ἔκτοτε ἤρχισε νὰ καλῆται καὶ νὰ ἀναγράφηται Μονὴ τῶν Σέρβων. Ἐκτὸς τούτων, ὡς θὰ παρατηρήσωμεν κατωτέρω, ὁ Ἅγιος Σάββας μεταβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐζήτησε καὶ ἔλαβε παρὰ τῆς βασιλείας διὰ χρυσοβούλλου, ὅπως ἡ Μονὴ ὑπάρχῃ τοῦ λοιποῦ αἰώνιον δῶρον τῶν Σέρβων, ἐνῶ ἐὰν ἦτο Σερβικὴ δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ ζητηθῆ διὰ τὸ γένος τῶν Σέρβων. Ἐὰν εὐρεθοῦν ἔγγραφα παρουσιάζοντα τὸ ἀντίθετον βεβαίως ἀνατρέπονται αἱ σκέψεις ὑμῶν αὗται.

Ἡ μικρὰ λοιπὸν Μονὴ τοῦ Χελανδαρίου ἐγένετο μεγάλη διὰ τῶν ρηθέντων Ἁγίων, ὅτε ἤρχισε διὰ τῆς ἀμέσου ἐπιρροῆς τῶν Βυζαντινῶν, ἡ πνευματικὴ ζωὴ τῶν Σέρβων. Οἱ Ἅγιοι οὗτοι ὑπῆρξαν μία ἐκδήλωσις τῆς ἀπὸ τῆς ΙΓ' αἰῶνος ἀρξαμένης πνευματικῆς κινήσεως τῶν Σέρβων, τὴν ὁποίαν ἐκραταίωσεν ἡ Μονὴ τοῦ Χελανδαρίου, ἐνθα τὰ προϊόντα τοῦ βυζαντινοῦ πνεύματος, ἐφιλοξενοῦντο φιλοτίμως καὶ μετ' εὐλαβείας.

Οἱ Σέρβοι ἤρχισαν ἐπικοινωνοῦντες μετὰ τοῦ Βυζαντίου καὶ τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα ἐπὶ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα, διὰ τῆς παραδοχῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ διὰ τῆς συντάξεως αὐτῶν εἰς πολιτικούς ἀρχηγούς, ἐνῶ πρότερον ἔβριον ἀσύντακτοι κατὰ πατριάς.

Ἀπὸ τοῦ 1053, ὁ ἡγεμὼν τῶν Σέρβων Μιχαὴλ ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Στεφάνου, συνῆψε φιλικὰς σχέσεις μετὰ τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον Μονομάχον γενόμενος σύμμαχος αὐτοῦ. Τῷ 1151 ὁ ἀρχηγὸς τῆς δυναστείας Νεμάνια Τσοῦδομιλ Νεμάνιας, ἐπωφελούμενος τῆς ἀσθενείας τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, ἔθεσε τὰς βάσεις ἰσχυροῦ κράτους τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα διὰ τοῦ τολμηροῦ Στεφάνου Δουσάν ἐπεξετάθη δι' ἐπιδρομῆς ἐν Θράκῃ, Μακεδονίᾳ, Θεσσαλίᾳ, Ἀλβανίᾳ καὶ Ἠπείρῳ, Αἰτωλίᾳ καὶ Ἀκαρνανίᾳ ὥστε ὁ ἡγεμὼν οὗτος περιποιούμενος Ἀλβανούς καὶ Ἑλληνας ἐπωνόμασε ἑαυτὸν αὐτοκράτορα Σερβίας καὶ Ρωμανίας, δεσπότην Ἄρτης καὶ κόμητα Βλαχίας. Τὸ κράτος τοῦτο ταχέως κατέρρευσε διότι ζῶν ἔτι ὁ Στέφανος διένειμε τοῦτο εἰς ἀρχηγούς, οἵτινες ἦσαν ἠνωμένοι διὰ τῆς κραταιᾶς αὐτοῦ χειρός, ἀλλὰ θανόντος τούτου ἐκηρύχθησαν ἀνεξάρτητοι ἀλλήλων ἐπὶ Οὐρόσλ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

Οἱ Σέρβοι οὔτε ὡς κράτος πολιτικόν, οὔτε ὡς κράτος χρι-

στιανικὸν συνεπάγησαν διαμιᾶς. Ἐγκατασταθέντες κατὰ πατριᾶς ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ζ' αἰῶνος ἐπὶ Ἡρακλείου εἰς τὴν γνωστὴν χώραν τὴν ὁποίαν ἔλαβον καὶ συμπαγέντες κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα ἐπὶ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνοσ, ὑπὸ ἀρχηγούσ καὶ κατόπιν ὑπὸ ἓνα μέγαν ζουπάνον, ἔζησαν πολεμοῦντες πολλάκις τὴν αὐτοκρατορίαν ἢ νικώμενοι γενόμενοι ὑποτελεῖς αὐτῆς μέχρι τῶν μέσων τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, ὅτε ἐπωφελοῦμενοι τὰ ἐξ Ἑσπερίας δεινὰ ἐπὶ τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ἔθεσαν τὰς βάσεις πολιτικῆς ἐνότητος καὶ ἰσχύος. Ὁ χριστιανισμὸς διὰ τῶν βυζαντινῶν καὶ λατίνων ἱεραποστόλων αὐτοῦ, πρὸ τῶν Ἀγίων Μεθοδίου καὶ Κυρίλλου, ἐνήργησεν πλησίον τῶν Σέρβων, ἀλλ' ἢ ἀσύντακτος αὐτῶν κατάστασις καὶ τὸ μέγα ἐμπόδιον τῆς γλώσσης ἐδισχέραινον τὴν διάδοσιν καὶ κραταίωσιν τοῦ χριστιανισμοῦ. Οἱ Σέρβοι προσεχώρησαν ὀριστικῶς εἰς τὸν χριστιανισμὸν καὶ τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Ἑλλήνων τούτων ἀποστόλων, ὅτε ἐδέχθησαν καὶ τὴν παρὰ τούτων γενομένην σλαβωνικὴν μετάφρασιν τῶν Ἀγίων Γραφῶν καὶ τὴν σλαβωνικὴν λειτουργίαν.

Ἡ ἐμφάνισις λοιπὸν ἐν Ἀγίῳ Ὄρει τῶν Ἀγίων Συμεῶν καὶ Σάββα συμπύπτει μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἰσχυροῦ Σερβικοῦ κράτους καὶ τὴν ἐμπέδοσιν παρ' αὐτοῖς τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ἀπὸ τότε χρονολογεῖται ἡ περαιτέρω διοχέτευσις εἰς αὐτοὺς τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ὁποίου κυριώτατον μέσον ὑπῆρξεν ἡ Ὁρθοδοξία.

Ὁ Ἅγιος Σάββας, δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέωσ Στεφάνου Νεμάνια, λέγεται ὅτι πρὸ τοῦ Ἀγίου Ὄρους μετέβη εἰς τοὺς Ἀγίους Τόπους ἀσκήσας ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ἀγίου Σάββα. Εἰς τὸν ἐν Καρναῖς πύργον τοῦ Ἀγίου Σάββα ὑπάρχει εἰκὼν τῆς Θεοτόκου ἀσυνήθης, τὴν ὁποίαν κατὰ τὴν παράδοσιν ἔφερεν ὁ Ἅγιος οὗτος ἐκ τῆς ἐν Παλαιστίνῃ μονῆς. Οἱ Σέρβοι φαίνεται ὅτι ἐνωρὶς ἐγένοντο πολυάριθμοι ἐν τῇ Παλαιστινίῳ μονῇ τοῦ Ἀγίου Σάββα καὶ ἀνταρσίαν ἤγειρον κατὰ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων. Κατόπιν εἰς ἄγνωστον χρόνον ἠναγκάσθησαν ἐκ τῆς κατὰ τῶν αὐτῶν διοικήσεωσ καὶ ὑπὸ τῶν Ἀράβων νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν μονὴν μέχρις ἐνός. (Δοσιθέου Δωδεκάβ. Βουκουρ. 1715 σ. 1189 - 90). Ἴσως κατὰ τοὺς χρόνους τούτους μετέβη ἐκεῖ ὁ Ἅγιος Σάββας, μετὰ ταῦτα δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐν Ἀγίῳ

Ὅροι μονὴν Θεσσαλονικέως καὶ ἐκείθεν εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Βατοπεδίου, ἔνθα προσείλκησε καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ Στέφανον μετονομασθέντα Συμεών. Ὁ Συμεών ἐμόνασεν ἐν ἔτος εἰς τὸ Βατοπέδιον καὶ κατόπιν εἰς τὸ Χελανδάριον εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἀπεβίωσε καὶ σώζεται μέχρι σήμερον ὁ τάφος αὐτοῦ. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἅγιος Σάββας ἀπελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔλαβε παρὰ τῆς βασιλείας ὡς δῶρον τὴν Μονὴν Χελανδαρίου ὅπως ἀποτελεῖ αὕτη εἰς τοὺς Σέρβους «δῶρον αἰώνιον» ὡς μαρτυρεῖ ὁ Δοσίθεος τῶν Ἱεροσολύμων (Δωδεκ. 814).

Ὁ Μ. Δήμιτσας, ἀκολουθῶν τὸν Κομνηνόν, λέγει ὅτι «τῷ 1197 ἡ μονὴ ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ μεγάλου ζουπάνου τῆς Σερβίας Στεφάνου Νεμάνια ὅστις μονάσας ἐν αὐτῇ καὶ Συμεών μετονομασθεὶς ἔθανε τῷ 1200 καταλιπὼν αὐτὴν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Σάββα ἐλθόντι πρὸ τοῦ πατρὸς εἰς Ἄθω». Τὰ αὐτὰ περίπου λέγει καὶ ὁ Γεδεών. Ὁ Langlois ἀναφέρει σλαβικὸν χρυσόβουλλον τοῦ IB' αἰῶνος τοῦ μεγάλου ζουπάνου Στεφάνου Νεμάνια σχετικὸν μὲ τὴν ἰδρυσιν τῆς μονῆς ταύτης, τὸ ὁποῖον ἀποδίδει εἰς τὸν Συμεών τοῦτον θανόντα τῇ 13ῃ Φεβρουαρίου 1200 ἐν τῇ Ἱερᾷ ταύτῃ Μονῇ, ἀλλὰ τότε θὰ ἐννοήσωμεν τὸν Στέφανον γενόμενον μοναχὸν πρὸ τοῦ 1197 καὶ ἐκδίδοντα συγχρόνως χρυσόβουλλον ὡς ζουπᾶνος Σερβίας ὑπὲρ τῆς Μονῆς Χελανδαρίου ἀφοῦ ἐγένετο μοναχὸς πρὶν λάβῃ εἰς τὴν κυριότητά του τὴν Μονὴν ταύτην; Ὁ Langlois καὶ ὁ Müller ἀσφαλῶς θὰ περιέπεσαν εἰς λάθος καὶ τὸ χρυσόβουλλον τακτέον εἰς τὸν ΙΓ' αἰῶνα, ἐκδότιν δὲ αὐτοῦ δέον νὰ παραδεχθῶμεν τὸν πρωτότοκον υἱὸν τοῦ Συμεών Στέφανου Νεμάνια τὸν ὁποῖον ὁ Ἅγιος Σάββας γενόμενος ἀρχιεπίσκοπος Ἱπεκίου ἔχρισεν εἰς μέγαν ζουπᾶνον Σερβίας ἐπὶ Θεοδώρου τοῦ Λασκάρεως αὐτοκράτορος ἐν Νικαίᾳ, ὅστις ἐκ συμφώνου μετὰ τοῦ Πατριάρχου τότε ἀνεκήρυξε ἀνεξάρτητον τὴν Σερβικὴν Ἐκκλησίαν

Ὁ Ἅγιος Σάββας εἶναι ἄδηλον πόσον χρόνον παρέμεινεν ἐν τῇ Μονῇ. Κατὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς ἀνεξαρτήτου ἀρχιεπισκοπῆς τῶν Σέρβων Ἱπεκίου, ἐγένετο πρῶτος αὐτῆς ἀρχιεπίσκοπος. Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, βεβαίως δὲν εἶχε σπουδαίαν σημασίαν μίᾳ Μονῇ ἐπιπλέον, δέον ὅμως νὰ κρίνωμεν ποίαν ἔθνικὴν καὶ ἐκπολιτιστικὴν σημασίαν καὶ ἐπίδρασιν συγχρόνως ἔσχεν ἡ Μονὴ

αὕτη εἰς λαὸν νεοφώτιστον, καθ' ὃν χρόνον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ καὶ ἡ καρδιά ἐμαλάσσετο θρησκευτικῶς καὶ πολιτικῶς ὡς εὐπλαστος ὕλη, ποίαν γοητείαν καὶ φωτισμὸν ἐξήσκει αὕτη ὅτε λαὸς κεκτημένος πίστιν, τῆς ὁποίας ἀλλοίμονον τὴν ἀπόλαυσιν καὶ εὐδαιμονίαν καὶ μακαριότητα στερούμεθα ἡμεῖς οἱ σημερινοί, ἐδίψα ὅπως εἰσδύσῃ ἐντὸς τοῦ ἡμιοιχθέντος παραπετάσματος τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος καὶ πολιτισμοῦ.

Εἶναι γεγονός ὅτι ὁ πνευματικὸς βίος τῆς Σερβίας συμπίπτει καὶ ἀρχίζει μὲ τὴν ἴδρυσιν τῆς Μονῆς Χελανδαρίου. Ὁ Ἅγιος Σάββας ἐγένετο συγγραφεὺς ἀπλοῦς μὲν καὶ ἀνεπιτήδευτος, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐργασίας του ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος Σέρβος ὅστις ἔθηκεν εἰς κοινωνίαν ἐπίσημον τὴν Σερβίαν μὲ τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ τοὺς Σέρβους μὲ τὸ Χελανδάριον. Οὗτος ὠργάνωσε συγχρόνως καὶ τὴν Σερβικὴν Ἐκκλησίαν, ἐχειροτόνησε τοὺς ἀναγκαίους ἐπισκόπους καὶ συνέγραψε τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν βιβλία ἢ μετέφρασεν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ Μονὴ τοῦ Χελανδαρίου ἀπέβη διὰ τοὺς Σέρβους ἐστία οὐχὶ μόνον θρησκευτικὴ ἀλλὰ καὶ τῶν γραμμάτων, ἐπεκτείνασα τὴν ἐκπολιτιστικὴν αὐτῆς ἐπίδρασιν, κατ' ἀνανάκλασιν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πλησίον αὐτῆς σλαύων, ἔχουσα πάντοτε βάσιν τὸ Βυζαντινὸν πνεῦμα, τὰ προϊόντα τοῦ ὁποίου μετὰ ζήλου καὶ σπουδῆς μετεφράζοντο εἰς τὴν σλαυϊκὴν.

Εἰς τὴν Μονὴν ταύτην, ἐπὶ τῆς εὐσεβοῦς βασιλείσσης Ἑλένης συζύγου Στεφάνου τοῦ ἰσχυροῦ καὶ θυγατρὸς Ἀνδρονίκου Β' τοῦ Παλαιολόγου, προσηρητήθησαν ὄρφανοτροφεῖα θηλέων καὶ ἄλλα φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα μεταδίδοντα εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ τὴν ἠθικὴν τοῦ εὐαγγελίου. Οὕτω ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Βυζαντίου ἀνεπτύχθη ἐλεύθερος ὁ ἐθνικὸς βίος τῶν Σέρβων ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ γλώσσῃ καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἐθνικῇ ὑποστάσει, ἀντιθέτως πρὸς τὴν Ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν τὰ πάντα ἀπορροφῶσαν καὶ τὸν ἐκλατινισμὸν ἀντὶ τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ἐθνισμοῦ παρέχουσαν. Ὅλοι οἱ πρὸς βορρᾶν τοῦ κράτους Νοτιοσλαῦοι διὰ τοῦ Βυζαντίου ἐχειραγωγήθησαν εἰς αὐτοτελεῖς ἐθνικὰς δυνάμεις, ἀλλὰ δυστυχῶς τοῦτο παραγνωρίζεται.

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Χελανδαρίου ἔφθασεν εἰς μεγίστην ἀκμὴν κατὰ τὸν ΙΓ' καὶ ΙΔ' αἰῶνα, ἀναλόγως τῆς ἐκάστοτε κα-

ταστάσεως τοῦ Σερβικοῦ κράτους. Οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Σερβίας εἶχον ἐν μεγίστῃ εὐνοίᾳ τὴν Ἱερὰν ταύτην Μονὴν καὶ διὰ τῶν συγγενειῶν τὰς ὁποίας συνῆψαν μὲ τοὺς Παλαιολόγους ἐπετύγγανον ἀπειρους παραχωρήσεις ὑπὲρ αὐτῆς. Διὰ τοῦτο οὐδεμία φανταζόμεθα Μονὴ ἐν Ἄγιῳ Ὄρει κατέχει τόσα Βυζαντινὰ χρυσόβουλλα ὅσον ἡ Μονὴ τοῦ Χελανδαρίου.

Πολυάριθμα εἶναι τὰ χρυσόβουλλα Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ γέροντος. Ἐν τούτων κάλλιστα διατηρούμενον καὶ καθαρώτατα γεγραμμένον, ἐκτενέστατον ὅσον καὶ σπάνιον ἐκδοθὲν ἐν ἔτει 1317 κατὰ Ἰούλιον ὑπὸ τοῦ ρηθέντος Ἀνδρονίκου Β' κυροῦ πάσας τὰς κτήσεις τῆς Μονῆς ταύτης. Τὸ χρυσόβουλλον τοῦτο ἐξεδόθη τῇ αἰτήσει τοῦ τότε κράτη τῆς Σερβίας γαμβροῦ ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Ἀνδρονίκου, ὅστις μετὰ Σερβικοῦ στρατοῦ ἐπέδραμε εἰς Θράκην καὶ συνεπλήρωσε τὸν ὄλεθρον τῶν μισθοφόρων τῶν Καταλάνων.

Ἐν ἔτει 1319 ὁ αὐτὸς Παλαιολόγος ἐδώρησε τρία μεγάλα κτήματα παρὰ τὸν Στρυμόνα κυρώσας καὶ πάλιν τὰς προγενεστέρας κτήσεις (Ἄθως 179).

Τὰ ὑπὸ τῆς Ἰ. Μ. Χελανδαρίου κατεχόμενα χρυσόβουλλα καὶ ἄριστα διατηρούμενα, ἕκαστον εἰς χωριστὸν μέγαν φάκελλον, εἶναι τὰ ἑξῆς: αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου II τῶν ἐτῶν 1299, 1300, 1301, 1313, 1314, 1316, 1317, δύο τοῦ 1319, τρία τοῦ 1320, τέσσαρα τοῦ 1321, πέντε τοῦ 1322, 1323, δύο τοῦ 1325, 1326 καὶ δύο τοῦ 1328, Μιχαὴλ Παλαιολόγου 1319 καὶ 1320, Ἰωάννου ΣΤ' Κατακουζηνοῦ 1351, σλαβικὰ δὲ Στεφάνου Νεμάγια 1200, Κωνστ. Ἀσάνη 12.. Στεφάνου Βλαδισλάβου 1230—37, Ἀνδρονίκου II 1292, Στεφάνου κράτη Σερβίας 1327, 1336, 1342, 1343, Στεφάνου ΙΥ' τοῦ φοβεροῦ δύο τοῦ 1345, 1346, 1349, 1350, δύο τοῦ 1354, 1355, Ἰωάννου τσάρου Βουλγάρων 1347, Στεφάνου Δουσάν 1348, 1349, Στεφάνου Οὐρόσχ Υ' 1361, 1365, Εὐδοξίας τσαρίνης 1372, Ἰωάννου Δραγάση δεσπότη 1377, Βούκ Βράνκοβιτς ὀσποδάρου Σερβίας 1393, Βινδίλα βοεβόδα Οὐγγροβλαχίας 1534, Ἰωάννου Βασιλίεβιτς τσάρου Ρωσσίας 1566, Θεοδώρου Ἰωάννοβιτς τσάρου Ρωσσίας 1586, Μίχνα βοεβόδα Οὐγγροβλαχίας 1589, καὶ 16 ἔτερα χρυσόβουλλα ἀγνώστου ἐποχῆς.

Ἐπίσης ἀργυρόβουλλα τσάρου Στεφάνου Οὐρόσχ 1302,

κράλη Μελουτίν Στεφάνου 1345, Στεφάνου Ουρόσχ Υ 1365, Στεφάνου Λαζάρου 1380 καὶ γράμματα Ἰωάννου Βασιλίεβιτς τσάρου Ρωσσίας 1571, Θεοδώρου Ἰωάννοβιτς τσάρου Ρωσσίας 1586, 1624 καὶ Ἀλεξίου Μιχαήλοβιτς τσάρου Ρωσσίας 1652 καὶ 1658.

Ὁ τολμηρὸς ἀνὴρ Στέφανος Δουσάν, διὰ τοῦ ὁποίου τὸ κράτος τῆς Σερβίας ἐπὶ τῶν ἡμερῶν καὶ διὰ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἔλαβεν ἀδοκίτους διαστάσεις (1336—1355), ἐκύρωσε τὰς κτήσεις τῆς Μονῆς τῷ 1343, ἐπεσκέφθη δὲ τὴν Μονὴν ταύτην τῷ 1345 μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἑλένης, προσθέσας νέας δωρεάς. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ηὔξηθησαν τὰ ὄρια τῆς Ἱ. Μονῆς Χελανδαρίου καὶ τὸ Σερβικὸν στοιχεῖον ἐφάνη ἰσχυρὸν ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ὥστε καὶ πρῶτον τοῦ Ἀγίου Ὄρους ἐγκατέστησεν ἐν Καρναῖς. Ἄλλ' οἱ Σέρβοι δὲν περιορίσθησαν μόνον εἰς τὸ Χελανδάριον. Εἰσῆλθον καὶ ἔδρασαν περισσότερον ἢ καὶ ὀλιγώτερον καὶ εἰς τὰς Ἱ. Μονὰς Ξηροποτάμου, Κωνσταμονίτου καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Ἀγίου Παύλου τῆς ὁποίας ἡ διοίκησις ἐπὶ μακρὸν ὑπῆρξεν Ἑλληνοσερβικὴ, Φιλοθέου καὶ Σιμ. Πέτρας πρὸς τὰς ὁποίας αἱ δωρεαὶ τῶν Σέρβων ἡγεμόνων δὲν ἔπαυσαν μέχρι τῆς καταλύσεως τῆς Ἐθνικῆς αὐτῶν ἀνεξαρτησίας. Οὕτω εἰς τὰς Ἱ. ταύτας Μονὰς ἀκούομεν νὰ συνεχίζεται μέχρι σήμερον καὶ ἀσφαλῶς θὰ συνεχισθῇ ἢ μνημόνευσις κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ λοιπὰς μεγάλας ἑορτάς, ὅλων τῶν ὀνομάτων τῶν εὐλαβῶν τούτων Σέρβων δωρητῶν καὶ εὐεργετῶν αὐτῶν. Τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν μέριμναν ταύτην τῶν Σέρβων ἡγεμόνων ὑπὲρ τοῦ Ἀγίου Ὄρους διεδέχθησαν οἱ ἡγεμόνες τῶν Βλαχομολδαυῶν.

Εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Χελανδαρίου προσηορτήθησαν αἱ μοναὶ τοῦ Ἀγίου Βασιλείου, τοῦ Ζυγοῦ κ. ᾤ.

Ἡ μονὴ τοῦ Ἀγίου Βασιλείου τῆς ὁποίας ἐρείπεια σώζονται μέχρι σήμερον τιμωμένη εἰς μνήμην τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Βασιλείου ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα. Ἐκ δύο δὲ ἐγγράφων τῆς Μονῆς τοῦ Ρωσικοῦ τῶν ἐτῶν 1048 καὶ 1051 φέρονται δύο ὑπογραφαὶ τῶν ἡγουμένων αὐτῆς Γρηγορίου καὶ Παντολέοντος, τῶν ὁποίων ἕκαστος ὑπογράφεται «ἡγούμενος τοῦ Ἀγίου Βασιλείου» προσηορτήθη δὲ εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Χελανδαρίου μετὰ τὸ

ἔτος 1394 καὶ οὐχὶ ἐν ἔτει 1330 ὡς ἀναφέρει ὁ Γεδεών, διότι βλέπομεν αὐτὴν ἀνεξάρτητον εἰς τὸ ἐπὶ Μανουὴλ τυπικὸν τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ἐπίσης κακῶς, νομίζομεν, ὁ Γεδεών ταυτίζει ταύτην μὲ τὴν μονὴν τοῦ Πύργου, ἣτις εἶναι τὸ ἐν Καρυαῖς «Τυπικαρεῖο» τοῦ Ἁγίου Σάββα

Τὴν ἱστορικὴν ταύτην μονὴν ἔλαβεν εἰς τὴν κατοχὴν του ἀπὸ τὴν Ἰ. Μ. Χελανδαρίου πρὸ τριετίας, ὁ ἐν Καρυαῖς πρότερον διαμένον κελλιότης ἱερομ. Στέφανος, ὅστις διὰ πολλῶν ἐξόδων ἀνεκαίνισε ταύτην καὶ κατοικεῖ ἤδη ἐν αὐτῇ μετὰ τῆς συνοδείας του.

Ἡ μονὴ τοῦ Ζυγοῦ, λεγομένη οὕτω ὡς εὑρισκομένη εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ Ἁγίου Ὁρους μεταξὺ τῶν Ἰ. Μ. Ζωγράφου καὶ Χελανδαρίου, ἦτο καὶ αὐτὴ ἀρχαιοτέρα τῆς Λαύρας. Ταύτης σώζονται ἔχνη ἐρειπίων καὶ ἐπὶ τῆς τοποθεσίας ταύτης οὐδόλως δύσκολον νὰ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις παλαιώριον ἢ Παλαιώτριον, ἢ μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Πλινίου (Δήμιτσα σ. 444), Εἰς τὸ Χελανδάριον ὑπάρχει ἔγγραφόν τι τῆς συνάξεως τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ἀναφέρον θέσιν «παλαιόχωρον» τὴν ὁποῖαν ταυτίζει μετὰ τοῦ Ζυγοῦ.

Εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ζυγοῦ, ὡς ἐσημειώσαμεν προηγουμένως, ἐμόνασεν ὁ κτίτωρ τῆς Λαύρας Ἅγιος Ἀθανάσιος. Ἡ μονὴ τοῦ Ζυγοῦ φαίνεται εἰς τὸ ἐπὶ Μονομάχου τυπικὸν τετάρτη τὴν τάξιν, ὡς εἶναι μέχρι σήμερον ἡ Μονὴ τοῦ Χελανδαρίου, φέρεται δὲ ἐν αὐτῷ ὑπογραφῇ «Ἰωάννης μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος τοῦ Ζυγοῦ» καὶ ἰδιαίτερα περὶ αὐτοῦ μνεῖα γίνεται εἰς τὸ τέλος τοῦ τυπικοῦ.

Τῷ 1392 ὁ Βούκ τῆς οἰκογενείας Βράνγκοβιτς ἐπιβεβαίωθι δωρεὰν διακοσίων τσεκονίων εἰς τὴν Μονὴν ταύτην διὰ χρυσοβούλλον αὐτοῦ.

Τῷ 1534 ὁ ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας Βιντίλας ἢ Βλάδος ἐδώρησεν εἰς τὴν Μονὴν 10.000 ἀσπρα, ἕτερα δὲ 15.000 ἔδωσεν εἰς αὐτὴν τῷ 1589 ὁ ἡγεμὼν Βλαχίας Μίχνας.

Κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος οἱ Χελανδαρινοὶ ἔγραψαν εἰς τὸν τσάρον Ἰωάννην Δ' Βασιλίεβιτς διεκτραγωδοῦντες τὴν πενίαν αὐτῶν καὶ ἐκλιπαροῦντες τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς Μονῆς αὐτῶν, γράφοντες δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς Ρωσικῆς Μονῆς ἐξή-

τους να σταλή γράμμα εις τὸν σουλτάνον ὑπὲρ ἀμφοτέρων, ὅπερ καὶ ἐστάλη τῷ 1551 (Φιλαλ. σ. 28).

Τῷ 1568 εἶχον οἱ Χελανδαρινοὶ τὴν ἄδειαν ν' ἀποστέλλουν εἰς Ρωσσίαν ἀνὰ τετραετίαν πρὸς συλλογὴν συνδρομῶν ἐπιτρέψαντος τοῦτο τοῦ τσάρου Θεοδώρου Ἰωάννου, ἐνῶ ἀπὸ τοῦ 1668 διὰ γράμματος τοῦ τσάρου Ἀλεξίου Μιχαήλοβιτς ἐγένετο τοῦτο ἀνὰ πᾶσαν ἑπταετίαν.

Ἡ Ἰ. Μονὴ τοῦ Χελανδαρίου ὡς ἐσημειώσαμεν ἠκολούθησε πάντοτε τὴν τύχην τοῦ Σερβικοῦ ἔθνους. Ὑψώθη μὲ τὴν πολιτικὴν ἀκμὴν αὐτοῦ καὶ παρήκμασε μὲ τὴν ὑποδούλωσιν καὶ πενίαν αὐτοῦ.

Ἐν τῷ 14' αἰῶν ἦτο αἰὼν καταπτώσεως διὰ τοὺς Ἑλληνας μοναχοὺς οἵτινες ἠκολούθουν τὴν τύχην τοῦ Βυζαντίου, τουναντίον δὲ ὁ αὐτὸς αἰὼν ὑπῆρξε ὁ χρυσοῦς διὰ τὴν Μονὴν ταύτην ὡς καὶ διὰ τὸ Σερβικὸν ἔθνος. Τὰ πάντα εἰς ἕκαστον τῶν δύο τούτων ἔθνῶν ἠκολούθησαν τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τούτων, ἥτις καὶ ἐπήγαγεν ἐκ τῆς καταστάσεως τοῦ ἠθικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ συναισθήματος ἕκαστου.

Μετὰ τὴν ὑποδούλωσιν τῶν Σέρβων, ἡ Μονὴ ἤρξατο παρακμάζουσα. Ὁ Κομνηνὸς ἀναφέρει ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ 11' αἰῶνος εὔρε Σέρβους καὶ Βουλγάρους εἰς τὴν Μονήν, ὥστε ἐκτὸς τῆς πενίας ἔπαθεν καὶ λειψανδριαν Σέρβων. Τὴν θέσιν τῶν Σέρβων ἐδεινῶσε πυρκαϊὰ τῆς Μονῆς ἐν ἔτει 1722. Οὗτοι ἠρραιώθησαν σοβαρῶς διὰ νὰ μείνουν ἐλάχιστοι μετὰ τὰ μέσα τοῦ 11' αἰῶνος καὶ μάλιστα ἀπὸ τῆς συγχωνεύσεως τῆς αὐτοκεφάλου ἀρχιεπισκοπῆς Ἰπεκίου εἰς τὸ κλίμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τῷ 1767. Ἐπ' ἀρκετὸν δὲ ἐπεκράτησαν οἱ βουλγαρόφωνες Μακεδόνες.

Ἡ Ἰ. Μονὴ Χελανδαρίου ἐπὶ μακρὸν ἐταλαντεύθη κατὰ κατὰ τὸν 10' αἰῶνα μεταξὺ κοινοῦ καὶ ἰδιορρύθμου βίου ἐπικρατήσαντος τοῦ δευτέρου.

Οἱ βουλγαρόφωνες τοῦ Χελανδαρίου ἐδημιούργησαν νέαν κατάστασιν πραγμάτων καὶ ἐξ αὐτῶν τότε ἐξεπήδησε ὁ πρῶτος σπινθὴρ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν Βουλγάρων Ὁ Παῖσιος Χελανδαρινὸς ἐδημοσίευσεν τῷ 1762 εἰς γλῶσσαν Βουλγαρικὴν «ἱστορίαν τῶν τσάρων καὶ τῶν Ἀγίων τῆς Βουλγαρίας» καὶ ἤλεγχε τοὺς Βουλγάρους ὡς ἀποδεχομένους ξένην γλῶσσαν καὶ ἀλλότρια

ἔθιμα. Ἡ χυδαῖα γλῶσσα τοῦ Παΐσιου δὲν εὔρεν ὀπαδοὺς τότε, ἀλλ' ἤρχισε νὰ εὐρίσκη ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΘ' αἰῶνος. Ἐκ τῆς Μονῆς ταύτης προέκυψε καὶ ὁ Ἰλαρίων ὁ Τυρνόβου ὅστις διεδραμάτισε σπουδαῖον ρόλον εἰς τὸ Βουλγαρικὸν ζήτημα.

Ἀπὸ τῆς περιόδου ὅμως ταύτης ἐστράφη καὶ ἡ προσοχὴ τῶν Σέρβων εἰς τὴν Μονὴν αὐτὴν τὴν ὄντως Σερβικὴν ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως ἣτις δι' αὐτοὺς ἐνέχει πολύτιμον σημασίαν. Χελανδαρινοὶ μοναχοὶ ἐπέτυχον ν' ἀφυπνήσουν τοὺς Σέρβους. Ὁ ἐν Σαμοκοβίνα γεννηθεὶς Σέρβος ἀρχιμ. Βασίλειος, νέος ἀκόμη, ἀπεστέλλει τότε ὡς πνευματικὸς εἰς τὸ ἐν Νύσση μετόχιον τῶν Χελανδαρινῶν ἔνθα παρέμεινεν ἐπὶ 25ετίαν καὶ μετὰ μακρῶν προσπαθειῶν ἐπέτυχε νὰ ἐνστερνισθῶσιν οἱ Σέρβοι τὴν κατήχησιν αὐτοῦ. Οὕτω ὁ Μιλὰν ὑπεσχέθη εἰς αὐτὸν ὀριστικὴν ἐνέργειαν ἀλλ' ἐματαιώθη συνεπείᾳ τῆς παραιτήσεώς του. Ἀκολούθως ὁ Ἀλέξανδρος, νεαρὰ καὶ εὐπλαστος ψυχῇ, μετὰ προσοχῆς ἤκουσε τὸν Βασίλειον ὁμιλοῦντα εἰς αὐτόν, διὰ γλώσσης ἀπλοικῆς μὲν ἀλλὰ νευρώδους, τὴν ἱστορίαν τῆς Μονῆς καὶ τῶν βασιλικῶν προγόνων του.

Ἀπὸ τοῦ 1893 ἤρχισαν αἱ ἐπίσημοι προτάσεις τὰς ὁποίας διεδέχθησαν αἱ ἐπίσημοι ἐνέργειαι τῶν Σέρβων ἐν τῇ Ἱερᾷ ταύτῃ Μονῇ.

Τῷ 1894 ἐπεσκέφθη τὸ Χελανδάριον ὁ λόγιος ἐπίσκοπος πρῶην Νύσσης Δημήτριος ὅστις παρέμεινεν εἰς αὐτὴν 3—4 μῆνας χάριν δῆθεν τῆς ὑγείας του, πράγματι δὲ ἵνα προλειάνῃ τὴν ὁδὸν καὶ προδιαθέσῃ τὰ πνεύματα τῶν Χελανδαρινῶν ὑπὲρ τῆς Σερβικῆς ἰδέας, ὑποσχόμενος ὅλην τὴν ἐνίσχυσιν αὐτῆς.

Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Νύσσης κατηρτίσθη τὸ πρόγραμμα. Ἀπεφασίσθη νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ Χελανδάριον ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, ἵνα προσευχηθῇ εἰς τοὺς τάφους τῶν προγόνων αὐτοῦ. Οὕτω τὴν 21ην Μαρτίου τοῦ 1896 τὸ Ὀθωμανικὸν πολεμικὸν «Ἰντζεδὶν» ἀπεβίβασε τὸν βασιλέα τῆς Σερβίας Ἀλέξανδρον Ἀ' εἰς Χελανδάριον, παραλαβὼν αὐτὸν ἐκ Θεσσαλονίκης ἔνθα κατ' ἀνωτέραν ἐντολὴν ἔτυχε ἐνθουσιώδους ξενίας ὑπὸ τῶν διοικητικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως.

Ὁ βασιλεὺς συνωδεύετο ὑπὸ τῶν αὐτοκρατορικῶν ξεναγῶν καὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀνδρῶν ἧτοι τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιω-

τικῶν, τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἀστυνομίας τοῦ Βελιγραδίου, τοῦ πρώτου ὑπασπιστοῦ αὐτοῦ, τοῦ γραμματέως καὶ τοῦ ἱατροῦ αὐτοῦ. Ὁ Νύσσης Δημήτριος ἀπολαύων ἰδιαιτέρας εὐνοίας προηγήθη τοῦ βασιλικοῦ ἐπισκέπτου, τὸ δεύτερον ἐπισκεφθεὶς τὸ Ἅγιον Ὄρος. Εἰς τὴν παραλίαν, ἐκτὸς τῶν Χελανδαρινῶν καὶ τοῦ ἐπισκόπου Νύσσης, παρέστη ὁ Καϊμακάμης (Τοῦρκος διοικητὴς τοῦ Ἁγ. Ὄρους) καὶ πολυμελὴς ἐπιτροπὴ τῆς Ἱ. Κοινότητος τῆς ὁποίας ὁ πρῶτος τῇ τάξει ἀντιπρόσωπος τῆς Λαύρας προηγ. Δωρόθεος προσεφώνησε τὸν βασιλέα. Ἀμέσως ἤρχισαν τὴν ἀνοδὸν πρὸς τὴν Μονὴν ἣτις ἀπέχει τῆς παραλίας 50 λεπτά, ὁ βασιλεὺς ἀνῆλθε πεζῇ μέχρι τῆς Μονῆς καὶ οὕτω ἠκολούθησαν ἅπαντες οἱ ἐπίσημοι καὶ ὄλον τὸ πλῆθος τὸ συναχθὲν ἐξ ὀλοκλήρου τοῦ Ἁγ. Ὄρους, καθόσον ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος τῆς Σερβίας, ὡς μὴ ὄφειλε, ἦτο ὁ πρῶτος χριστιανὸς ἡγεμὼν ὁ ἐπισκεφθεὶς τὸ Ἅγιον Ὄρος μετὰ τὴν ἄλωσιν. Λέγομεν δέ, ὡς μὴ ὄφειλε, διότι ὄφειλε νὰ προηγηθῆ ἢ ἐπίσκεψις τῶν Ἑλλήνων βασιλέων καὶ ἄλλων ἐπισήμων προσώπων τῆς ἐλευθέρας τότε Ἑλλάδος καὶ ὑπῆρξαν πρὸς τοῦτο πολλὰ κατάλληλοι σιγμαί. Ἀλλὰ τί λέγομεν; Ποῖος νὰ ἔλθῃ; Οἱ ἡμέτεροι μετὰ τὴν ἀποτίναξιν τῆς δουλείας, ἠσχολήθησαν σοβαρῶς μὲ τὴν ταυτόχρονον ἀποτίναξιν καὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ αὐτῆς τῆς ἀπλῆς εὐγνωμοσύνης πρὸς τὰ ὅσια καὶ ἱερά, διότι πρῶτον αὐτὰ τὰ ὅσια — Ἐκκλησία καὶ Μοναχισμὸς — ἐκράτησαν καὶ ἐγιγάντωσαν τὴν Ἑλληνικὴν ἰδέαν ἐπὶ τέσσαρας ὀλοκλήρους αἰῶνας τῆς δουλείας, διὰ νὰ ἔλθῃ ἢ στιγμὴ τῆς ἐλευθερίας. Εἴχομεν τὴν ζωηρὰν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα τὰ τότε γεγονότα ἀλλ' ἢ στιγμὴ δὲν εἶναι κατάλληλος, ἀνέφερον ὅμως ταῦτα λίαν χαρακτηριστικῶς οἱ κορυφαῖοι τῶν ἐπιστημόνων μας εἰς τὴν «Διακήρυξιν τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων» τοῦ 1946 (σελ. 21—25).

Ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος μετὰ συγκινήσεως προσηυχῆθη ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἁγίου Συμεῶν, ὅστις κεῖται δεξιὰ τοῦ καθολικοῦ ναοῦ ὀπισθεν τοῦ ἐπισκοπικοῦ θρόνου καὶ μετὰ συντριβῆς ἀκολούθησε τὴν ἀκολουθίαν τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου, νηστεύσας δὲ μετέλαβε τῶν ἀχράντων μυστηρίων τὴν ἡμέραν τοῦ

Πάσχα, εξομολογηθεὶς με ζωηρὰν φωνὴν ἐνώπιον τοῦ ἐπισκόπου Δημητρίου πρὸ τῆς θείας μεταλήψεως.

Κατὰ τὴν ἐν τῇ Μονῇ διαμονὴν του ἐτόνισε μετὰ τινος ἀπορίας ὅτι ἐλαχίστους Σέρβους παρετήρησεν ἐν αὐτῇ καὶ ἐκεῖ τότε ἐπληροφορήθη τὴν μεγάλην λειψανδρίαν αὐτῆς.

Ἐν μέσῳ πολλοῦ πλήθους ἐφύτευσεν εἰς ἀνάμνησιν κυπαρίσσους τινάς, προσέφερε δὲ εἰς τὴν Μονὴν 15.000 φράγκα καὶ ἀνεχώρησεν ἐξ αὐτῆς τὴν 25ην τοῦ αὐτοῦ μηνός, τὴν Δευτέραν τῆς Διακαινησίμου, ἀφοῦ προηγουμένως ἐπεσκέφθη καὶ τὴν Ἱ. Μονὴν τοῦ Ρωσικοῦ. Ἐξ αὐτῆς παρέλαβε τὸν βασιλέα ἢ Ἑλληνικὴ βασιλικὴ θαλαμηγὸς «Σφακτηρία» δι' Ἀθήνας, ἔνθα παρέστη εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας. Ἡ ἐπίδειξις αὕτη προεκάλεσεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, βουλγαρικὴν τινὰ ἀντίδρασιν εἰς τὰ Βουλγαρικὰ στοιχεῖα, τῶν ὁποίων ἠγεῖτο ὁ ἱερομ. Πλάτων ἐκ Ζερνόβης Νευροκοπίου. Βλέπων οὗτος τὸ ἔδαφος ἐκλείπον ὑπέμνησε τὴν δυσμενῆ αὐτῶν θέσιν εἰς τοὺς ἐν Σόφια, λαβὼν ἐκ νέου πολλὰς ὑποσχέσεις, ἐπὶ δύο ἔτη ἐστάλησεν εἰς αὐτὸν ἀνά 10.000 φράγκα.

Οἱ Σέρβοι οὔτινες ὑπῆρξαν πάντοτε καλοὶ Ἀγιορεῖται, ἐνήργησαν λελογισμένως, ἐπιμόνως καὶ μετ' ἐλευθερίας, διότι ἀπῆλانون ὅλην τὴν συμπάθειαν καὶ ἐκτίμησιν τῶν Ἑλλήνων μοναχῶν, ἀλλὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος τῆς βασιλικῆς ἐπισκέψεως, διέπραξαν τὸ σφάλμα ν' ἀποστείλουν τὸν ἐπίσκοπον Ζίτσκης Σάββαν με ἀκαίρους καὶ ἀσυνέτους ὁδηγίας ὅπως ἀποκατασταθῇ εἰς τὴν Μονὴν ὡς κυρίαρχος καὶ μετὰ τούτου νὰ συνεννοῆται ἡ Σερβικὴ κυβέρνησις διὰ τὰ περαιτέρω. Οἱ Χελανδαρινοὶ μοναχοὶ δὲν ἐδέχθησαν τὸν ἐπίσκοπον ὅστις κατέφυγεν εἰς τὰς Καρυὰς μετὰ τοῦ ἀρχιμ. Βασιλείου καὶ μετὰ πολλὰς διαπραγματεύσεις ἐδέχθησαν αὐτὸν ὡς ἀπλοῦν μόνον ἐπισκέπτην καὶ ταχέως ἀνεχώρησε.

Ὁ τότε μητροπολίτης Ρουτσουκίου Γρηγόριος ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῆς ἡγεμονικῆς κυβερνήσεως ἐπὶ τῆς Ἱ. ταύτης Μονῆς. Κατὰ τὴν σημειωθείσαν ἀποτυχίαν τῶν Σέρβων ἐγένοντο πάλιν ἐνέργειαι Βουλγαρικαὶ καὶ ἀνεγρόφη εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅτι ὁ ἡγεμὼν Φερδινάνδος θὰ ἐπεσκέπτετο τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ ὅτι ἐγένοντο εἰς αὐτὸν παρατηρήσεις ἐκ Βελι-

γραδίου. Ἐν τούτοις ἡ Σόφια δὲν ἔδωσε σημασίαν τότε εἰς μίαν Μονὴν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει, τὸ γεγονὸς ὅμως εἶναι ὅτι ἐμειώθη ἡ Βουλγαρικὴ ἐπίδρασις. Κατὰ τὴν κρίσιμαν ταύτην ἐποχὴν οἱ Σέρβοι ἔλυσαν τὸ ζήτημα καὶ ἔκοψαν τὸν γόρδιον διὰ τοῦ χρυσοῦ ξίφους. Ἔσπευσαν καὶ ἐπλήρωσαν τὸ χρέος τῆς Μονῆς ἀνερχόμενον εἰς 6.000 χρυσὰς λίρας ἀνακουφίσαντες καὶ τὴν Μονὴν καὶ τοὺς πατέρας καὶ ὁ ἄγων ἐκρίθη ὀριστικῶς, μεγάλως συντελεσάντων καὶ τῶν ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ τοῦ Χελανδαρίου Ἑλλήνων ἀριμ. Χρυσάνθου ἐκ Νεοχωρούδας Θεσσαλονίκης προϊσταμένου ἐκ τῶν πρώτων τῆς Μονῆς καὶ τοῦ γραμματέως αὐτῆς Ἀγαθαγγέλου Νικολαΐδου ἐκ Σερροῶν.

Πρὸς ὀριστικὴν τακτοποίησιν τῶν πραγμάτων τῆς Μονῆς ἐπανῆλθε κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1900 διὰ τρίτην φορὰν ὁ Νύσσης, τότε Σιάμπας Δημήτριος, μετ' ἄλλων καὶ εἰς διάστημα δέκα ἡμερῶν ἐξώφλησαν ἅπαντα τὰ χρέη τῆς Μονῆς, ἐκ μέρους ὡς ἐγράφετο εἰς τὰ ἐξωφλούμενα χρεωστικά, τῆς ἐν Βελιγραδίῳ βασιλικῆς μητροπόλεως, κυρούσης καὶ τῆς Μονῆς τὰ γενόμενα. Συγχρόνως τότε ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας ἔπεμψε εἰς τὴν Μονὴν ὡς δῶρον εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπισκέψεώς του λαμπρὸν καὶ βαρῦτατον λάβαρον (ἀξίας 10.000 φράγκων) ἔργον χρυσοποιικιλτικῆς ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀπὸ τὸ ἐν μέρος παρίστατο τὸ Σερβικὸν στέμμα καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο οἱ Σέρβοι Ἅγιοι καὶ πάτρωνες τῆς Σερβίας Συμεὼν καὶ Σάββας.

Ἐκτοτε κατὰ τὰς συμφωνίας εἰσῆχθησαν καὶ τρεῖς Σέρβοι πεπαιδευμένοι ἀρχιμανδριῖται ἐν τῇ συνάξει τῆς Μονῆς ἔχοντες πείραν τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐκ Σερβίας ἐπὶ τούτῳ ἐλθόντες. Ὡσαύτως ἀφίχθησαν καὶ μερικοὶ νέοι ἐκ Σερβίας καὶ εἰσῆχθησαν ὡς δόκιμοι εἰς τὴν Μονήν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ γάμου τοῦ βασιλέως ἤρχισε νὰ νεκρώνεται ἡ ὑπόθεσις τῆς Μονῆς, θεωρηθείσης ὡς ὑπαιτίου τῆς βασιλίσεως Δράγας, καίτοι ἀπίθανον οὐδούλως αὐτῇ νὰ ὑπῆρξεν ὑπεύθυνος.

Αἱ οἰκοδομαὶ τῆς Μονῆς (τῶν κατοικιῶν) εἶναι ἔργα τοῦ ΙΗ' καὶ ΙΘ' αἰῶνος, διότι ἔπλαθεν ἐκ πυρκαϊᾶς ἐν ἔτει 1722 ἐκ τῆς ὁποίας ἐσώθη μόνον ἡ τράπεζα, εἰς δὲ τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Μονῆς εὐρίσκεται ὀγκώδης πύργος.

Ἡ καθολικὸς ναὸς ἰδρύθη τῷ 1293, ἐπὶ τοῦ χώρου εἰς τὸν

ὁποῖον ὁ Ἅγιος Σάββας ἴδρυσεν τὸν πρῶτον ναὸν, τοιχογραφηθεὶς συγχρόνως, δυστυχῶς ἀνανεώθησαν τῷ 1803 καὶ ἀπώλεσαν τὴν ἀρχικὴν τῶν ἀξίων.

Αἱ τοιχογραφαίαι τῆς τραπέζης ἐγένοντο τῷ 1623 Ὁ ναὸς ἔχει πλούσιον δάπεδον IB' αἰῶνος διατηροῦνται δὲ εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα μία εἰκὼν τῆς Θεοτόκου ἐκ μωσαϊκοῦ, καλοὶ τινὲς σταυροὶ καὶ ἓν εὐαγγέλιον χρυσόγραφον ἐπὶ λεπτῆς λευκῆς μεμβράνης (32X25 ἐκ.) πολύτιμον κειμήλιον καὶ σπάνιον ἀπόκτημα πάσης ἐθνικῆς βιβλιοθήκης. Λέγεται «τοῦ Χρυσοστόμου». Ὁ Κόρζον γράφει αὐτὸ δῶρον τοῦ Ἀνδρονικοῦ Κομνηνοῦ τοῦ ἔτους 1184, ἄλλοι δὲ ID' αἰῶνος.

Εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἁγίου Συμεὼν ὑπάρχουν μεγάλαι εἰκόνες καὶ ἄλλαι τῆς Θεοτόκου ἀλλαχοῦ τοῦ ναοῦ. Ἡ Τριχεροῦσα ὠραῖον ἔργον εἰς τὸν δεσποτικὸν θρόνον φέρει ἀμέσως εἰς τὴν μνήμην τὴν κοπεῖσαν χεῖρα τοῦ Δαμασκηνοῦ. Εἰς τὸ ἀριστερὸν προσκυνητᾶριον ἡ Παπαδικὴ καὶ ἡ Γαλακτοτοτροφοῦσα καὶ ἡ τοῦ Ἀκαθίστου εἰς ἄλλα σημεῖα.

Ἱερὰ λείψανα ὑπάρχουν τὰ ἑξῆς: Τίμιον ξύλον (34 δραμίων), ἐντὸς ὠραίου ἐπιχρύσου σταυροῦ. Τὰς κάρας (τεμάχια τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου, τῶν μεγαλομαρτύρων Ἀρτεμίου, Προκοπίου καὶ Παντελεήμονος, τὴν κάραν τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Εὐτυχίου, τοὺς πόδας Συμεὼν τοῦ Στυλίτου καὶ Λαζάρου τοῦ Γαλησιώτου, τὴν παλάμην τῆς Ἁγίας Μαρίνης, καὶ μικρὰ τεμάχια τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους, Ἰουστίνου, Βαρβάρας, Μαρίας Μαγδαληνῆς καὶ ἄλλων.

Εἰς τὸ δυτικὸν μέρος ἡ Μονὴ ἔχει τὴν βιβλιοθήκην της εἰς τὴν ὁποίαν (ἐκτὸς τῶν σλαβικῶν) ὑπάρχουν 37 χειρόγραφοι κώδικες περγαμνηνοὶ IB' καὶ ID' αἰῶνος 435 χάρτινοι IE' αἰῶνος. Ἐντυπα δὲ εὐρίσκονται 151 ἐκδόσεων IE καὶ IΣΤ' αἰῶνος καὶ 500 τόμοι περίπου νεώτεροι.

Ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ ὑπάρχουν ἓν παραπέτασμα τῆς ἁγίας Πύλης τοῦ ἱ. Βήματος δωρηθὲν ὑπὸ τῆς θυγατρὸς τοῦ Σέρβου βασιλέως Βοίχνου ἧτις ἀκολουθήσασα τὸν μοναχικὸν βίον ἐν ἔτει 1399 μετωνομάσθη Εὐφημία. Ἐτερον τοιοῦτον δῶρον τοῦ Τσάρου Ἰβάν τοῦ τρομεροῦ μὲ ἐν αὐτῷ χρονολογίαν 1566. Ἐν ἁγίον δισκοπότηρον δῶρον Αἰκατερίνης τῆς Β' ὑποβασταζόμενον ὑπὸ ἀγγέλου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ μεγάλης ἀξίας κ. ἄ.

Πρὸ τῆς ἀπαλλοτριώσεως εἶχε δύο μετόχια εἰς Ἱερισσόν, δύο εἰς Κασσάνδραν, ἓν εἰς Καλαμαριάν, ἓν εἰς Κοῦτσοι Σερρών καὶ ἓν εἰς Θάσον. Ἐπίσης οἰκίαν καὶ ναὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ παρὰ τὴν πλατ. Ἱπποδρομίου καὶ σημαντικὰ κτήματα ἐν Σερβίᾳ.

Ἐχει ἤδη τὰ περισσότερα κελλῖα ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν Καρυῶν ἀνεσχεμένα εἰς 25 διότι καθ' ὃν χρόνον αὕτη ἤκμαζε (ID' αἰῶνα) συντελεῖτο ἡ ἀπορρόφησις τῶν μικροτέρων ὑπὸ τῶν μεγαλυτέρων

μονῶν καὶ ἐλωφεληθεῖσα ἔλαβε ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῆς τὰ περισσότερα. Μεταξὺ τούτων ἐξέχει διὰ τὴν ἱστορίαν τὸ ἐν Καρυαῖς «Τυπικαριό.»

Τὸ μονύδριον τοῦτο συνεστήθη ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Σάββα εἰς μνήμην Σάββα τοῦ ἡγιασμένου εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ἐν Παλαιστίνῃ Λαύραν ὡς εἶδομεν παρέμεινεν ἐπὶ τινα χρόνον, ὠνομάσθη δὲ μονύδριον τοῦ πύργου διὰ τὸν μεσαιωνικὸν πύργον τὸν ὁποῖον εἶχε καὶ ὅστις κατεδαφίσθη κατὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ καέντος ἀντιπροσωπείου αὐτῆς, διότι ὁ Ἅγιος Σάββας ἔγραψεν ἰδιοχείρως σλαυϊστὶ τυπικὸν αὐστηρὸν διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ ἑνασκουμένους καὶ παραμένοντας διαρκῶς.

Τὸ τυπικὸν τοῦτο ὁ Ἅγιος Σάββας ὑπογράφει «ὁ πάντων ἔσχατος Σάββας ὁ ἁμαρτωλός»· εἰς δὲ τὸ κείμενον λέγει· «Καγὼ ὁ ἐλάχιστος πάντων καὶ ἁμαρτωλὸς πορευθεὶς εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος, εἶδον ἐκεῖ ἁγίους νόας σεσαρκωμένους ἐν ἀρεταῖς, εἶδον ἐπιγίους ἀγγέλους καὶ οὐρανίους ἀνθρώπους...»

Τὸ μονύδριον ἢ κελλίον τοῦτο ὁ Ἅγιος Σάββας ἀπεκατέστησε διὰ τοῦ τυπικοῦ αὐτοῦ ἐντελῶς ἀνεξάρτητον καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ καθηγουμένου τῆς Μονῆς καὶ αὐτὸς ὁ τύπος ἀκριβῶς ἰσχύει μέχρι σήμερον ἀκόμη χωρὶς τὴν παραμικρὰν παραλλαγὴν.

Εἰς τὰ κελλία τῆς Μονῆς ταύτης διέμενον πρὸ 70-80 ἐτῶν Ἑλληνες μοναχοί. Τούτους ἀντικατέστησαν Ρῶσσοι τοιοῦτοι οἵτινες καὶ ἀνεκαίνισαν ταῦτα παρουσιάζοντα ἤδη ἐπιβλητικὴν ὄψιν. Οἱ Ρῶσσοι μοναχοί εἰς τὰς ὑπερηφάνους ταύτας οἰκοδομὰς καὶ εἰς τοὺς πολυτελεῖς ναοὺς μὲ τοὺς μεγάλους τρούλους, ἔρριψαν ἄφθονον χρυσὸν λησμονήσαντες ὅτι τὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ ἐν γένει ἢ μοναχικὴ ζωὴ ἔχει προορισμὸν τὴν ταπεινότητα καὶ τὴν πτωχείαν καὶ οὐχὶ τὴν πολυτέλειαν, τὴν ἐπίδειξιν καὶ τὴν ἀγέρωχον ὑπερηφάνειαν, διότι «Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται». Τὰς πολυπληθεῖς ταύτας καὶ πολυθορύβους ἀδελφότητας, διεδέχθη ἀπὸ τῆς Ρωσικῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐντεῦθεν ἢ παντελῆς ἔλλειψις προσωπικοῦ καὶ ἤδη ὀλίγοι τινὲς Ρῶσσοι ὑπερήλικες ἀπέμειναν ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπομένων καθημερινῶς ἐπιβλητικῶν καὶ ὑπερηφάνων ἄλλοτε Ρωσικῶν συγκροτημάτων.

Ἡ ἀνεξερεύνητος Θεία Βουλή, ἃς νεύση ἀγαθὰ εἰς τὰς καρδίας τῶν Σοβιετικῶν ἡγετῶν, ἵνα οὗτοι ἐπαναφέρουν καὶ πάλιν τὴν μεγάλην αὐτῶν χώραν εἰς τὴν παλαιὰν αὐτῆς θέσιν, τῆς Ἁ γ ί α ς Ρ ω σ σ ί α ς τῆς προστάτιδος τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπὸ τὰς ἐπιβουλὰς καὶ δολοπλοκίας τοῦ ἀνηθικοῦ καὶ αἰσχροῦ Δυτικοῦ λεγομένου πολιτισμοῦ. Ἡ ἡμέρα αὕτη θὰ εἶναι ἡμέρα Ἀναστάσεως καὶ τῶν Ἀδελφῶν Ρωσικῶν Ἀγιορειτικῶν ἰδρυμάτων πρὸς δόξαν τοῦ τὰ πάντα κατευθύνοντος Θεοῦ καὶ αἴγλην τοῦ Πανορθόδοξου τούτου Κέντρου τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ψυχικῆς ἀναστάσεως.

“ΠΑΣΗΣ ΣΥΝΤΕΛΕΙΑΣ ΕΙΔΟΝ ΠΕΡΑΣ”

ΠΛΑΤΕΙΑ Η ΕΝΤΟΛΗ ΣΟΥ ΣΦΟΔΡΑ..

(Συνέχεια ἐκ τοῦ 51ου τεύχους)

Στὸ προκείμενο λοιπὸν θέμα μας, ὁ δρόμος ποῦ θὰ μᾶς ὀδηγήσῃ πρὸς τὴ σωστὴ λύσι τοῦ ξεκινᾶ ἀπὸ τὴν ἴδια αὐτὴ λογικότητα τῶν πραγμάτων. Ὅλοι πιστεύω νὰ παραδεχόμεθα ὅτι γιὰ τὸ Ἔθνος, τὰ χωριά, εἶναι ὅ,τι γιὰ τὸν ἀνθρώπινο ὄργανισμό τὰ κύτταρα, μέσ’ στὰ ὁποῖα ἐμφωλεύει τὸ μυττήριον τῆς ζωῆς, ὅ,τι τὰ αἰμοσφαίρια ποῦ μεταφέρουν τὸ ὀξυγόνο. Ὅλοι ἐπίσης παραδεχόμεθα ὅτι δὲν ἔμπορεῖ ὁ ὄργανισμὸς νὰ ὑγιαίῃ, ὅταν αὐτὰ ἀσθενοῦν, ὅτι δὲν ἔμπορεῖ νὰ τρυφᾷ καὶ νὰ ἀγάλλεται κανένα μέλος τοῦ σώματος, ὅταν αὐτὰ πλήττονται καὶ κακοπαθοῦν ἀπὸ τὸ νοσογόνο ἴο. Τέλος, ὅλοι πιστεύω νὰ παραδεχόμεθα ὅτι ἡ θεραπεία τῆς νόσου ἐπέρχεται μόνον ὅταν αὐτὰ θεραπευθοῦν. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ λογικότης τῶν ἰδίων πραγμάτων, ἐφαρμοζομένη μὲ συνέπεια στὸ θέμα μας, θὰ φέρῃ αὐτομάτως τὴν λύσι. Χρειάζονται βέβαια καὶ «φάρμακα» μοιραίως πικρά, χρειάζονται καὶ «ὕγειονομικὰ κατὰ τῆς λοιμώξεως» μέτρα ποῦ θὰ εἶναι κατ’ ἀνάγκην ὀδυνηρά. Ἀλλὰ χωρὶς αὐτά, σκληρότητες, συντριμμοὶ καὶ ὠδίνες θανάτου μᾶς ἀναμένουν. Εἶδαμε ὅτι ὁ ἐπιτημονικὸς καὶ μηχανιστικὸς πολιτισμὸς μας, ζητῶντας νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπο ἀνεξάρτητο τῆς φύσεως, τὸν κατήντησε ἕναν ἄνθρωπο παρὰ φύσιν, ἐργάζεται δὲ ἐντατικὰ γιὰ νὰ τὸν μεταβάλλῃ σὲ ἕνα πραγματικὸ ἀνθρωπόμορφο τέρας, ποῦ θὰ ζῇ σὲ ὀκέλλες χωρὶς παράθυρα, θὰ ἐργάζεται μὲ τεχνητὸ φῶς θὰ ἀναπνέῃ τεχνητὸ ἀέρα, θὰ τρώῃ τεχνητὴ τροφή καὶ θὰ ἀναπαράγεται κατὰ ἐργαστηριακὸ τεχνητὸ τρόπο. Αὐτὸς ὁ πολιτισμὸς ποῦ ἀντιστρατεύεται ἀναφανδὸν τὴν φύσι εἶναι προφανῶς μία νόσος, ὑπὸ τὴν γενικώτερη ἔννοια τοῦ ὄρου. Αὐτὴν λοιπὸν τὴν νόσο ἔχετε νὰ καταπολεμήσετε — καὶ ὄχι νὰ ὑποθάψετε — στὴν ὑπαιθρο χώρα. Κηρύξατε μὲ ἐνθουσιασμὸ ἕνα κήρυγμα ὑγείας γιὰ τὴν ἐπιστροφὴ πρὸς τὴν γῆ, ἀρχίζοντάς το μὲ μιὰ συστηματικὴ ἀναδάσωσι τῶν ἀποψιλωμένων περιοχῶν· ἐνισχύσατε τὴν γεωργικὴ οἰκονομίαν τῆς ποικίλης, πρὸ πάντων, καλλιεργείας καὶ ζωοτροφίας — καὶ λιγώτερο τῆς μονοκαλλιεργείας — ὥστε νὰ μειωθῇ κατὰ τὸ δυνατόν ἡ ἐξάρτησις τῆς γεωργικῆς οἰκονομίας τῆς χώρας ἀπὸ τὴς συγκοινωνίας· περιορίσατε τὸ δαπανηρότατο χερσαίον ὀδικὸ δύκτιον

στό ἐλάχιστο δυνατὸ τῆς ἐθνικῆς ἀσφαλείας καὶ ἐκμεταλλευσθῆτε τὸ ἐτοιμασμένον ἀπὸ τῆ φύσι ἀπέραντο δίκτυο τῶν ἐλληνικῶν θαλασσῶν, ἀναζωογονῶντας τὴν πάμφθηνη ἰστιοφόρο ἀκτοπλοῖα τῶν ἠρωϊκῶν ναυτικῶν τοῦ ἐλληνικοῦ Ἀρχιπελάγους· περιορίσατε τὶς δαπάνες μὴ γεωργικῶν μηχανικῶν ἔργων καὶ ἀπορριφήσατε κάθε ἀπόθεμα ἀνθρωπίνων χειρῶν καὶ κεφαλαίου εἰς τὴν ἀξιοποίησι καὶ τῆς τελευταίας λωρίδος ἐλληνικῆς γῆς, ὅχι μόνο μὲ τὰ μεγάλα ἔργα, ἀλλὰ πρὸ πάντων μὲ τὰ μικρὰ ἐγχειροβελτιωτικὰ τῆς αὐτεπιστάσις καὶ αὐτοβοηθείας τῶν χωρικῶν, τὰ ὅποια, μὲ τὰ ἐλάχιστα γενικὰ ἔξοδα ποῦ ἀπαιτοῦν, δὲν ἐξανεμίζουσι τὶς πιστώσεις, δὲν ἀποτελοῦν δὲ συγγρόνως στόχους πολεμικῶν καὶ ἄλλων καταστροφῶν· θέσατε φραγμὸ ἀνυπέροβλητο στὴν ἀχαλίνωτη τάσι οἰκοδομικῆς ἐπεκτάσεως τῶν μεγαλουπόλεων, ἔστω καὶ ὑπὸ μορφῇ τῶν προαστειακῶν οἰκισμῶν, γιατί ἄλλοιῶς μονιμοποιεῖτε ἀνεπιστρεπτι τὴν ἀέναο κίνησι τῆς ἀστυφιλίας· ἐνθαρρύνετε καὶ πολλαπλασιάσατε τὶς βιοτεχνίες ἐκείνων μόνον τῶ προϊόντων ποῦ εἶναι ἀπαραίτητα σὲ μιὰ λιτὴ ἀσκητικὴ ζωῇ, ὥστε ἡ ἀμιλλὰ τῶν νὰ βελτιώσῃ τὴν ποιότητα τῶν προϊόντων τῶν, προστατεύοντάς τα συγχρόνως ἀπὸ τὸν ἀθέμιτο συναγωνισμὸ τῆς μεγάλης μηχανῆς· καὶ γενικὰ πολιτευθῆτε μὲ γνώμονα τὴν ἀρχή: ὅσο θὰ ἀφήνετε τὶς μηχανὰς νὰ πλημμυρίζουσι τὶς ἀγορὰς σας μὲ τὰ ἀτελεύτητα σὲ ἐπινοήσεις «φτηνὰ» προϊόντα τους καὶ νὰ δημιουργοῦν στὴ ζωῇ «τεχνητὲς μὴ ἀναγκαῖες» ἀνάγκες, δὲν πρόκειται ἡ οἰκονομία σας καὶ ἡ ζωῇ σας νὰ ἰδῇ Θεοῦ πρόσωπο· ἡ φτηνὴ πολυτέλεια τῶν ἀτελευτήτων αὐτῶν τεχνητῶν ἀναγκῶν, θὰ γίνεταί πηγὴ δυστυχίας γιὰ τὸν λαό: τὴν οἰκονομολογικὴ αὐτὴ ἀρχὴ δὲν τὴν ἠγνόησε ποτὲ ἡ σοφία τοῦ λαοῦ — «ἡ φτηνία τρώει τὸν παρᾶ», ἀλλὰ συμβαίνει σ' αὐτὸν ὅ,τι καὶ στὰ μικρὰ παιδιὰ, ὅταν τὰ ὀδηγοῦν οἱ μεγάλοι μέσα σὲ καταστήματα παιδικῶν παιχνιδιῶν: θέλουσι νὰ ἀγοράσουσι ὅλο τὸ κατάστημα.

Ὅταν θὰ ἔχουσι ἀρχίσει νὰ ἐφαρμόζονται τὰ ἀνωτέρω μέτρα, τότε περιορίσατε ἀδίστακτα τὰ Γυμνάσια τοῦ Κράτους σὲ ἓνα ἀνὰ Ἐπαρχία μὲ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀριστούχων κάθε τάξεως βαρύνουσα καθ' ὅλοκληριαν τὸ Κράτος, ἰδρύσατε δὲ συγχρόνως σὲ κάθε Ἐπαρχία ἀνὰ μία πρότυπο, συστηματικὴ γεωργο-επαγγελματικὴ κρατικὴ Σχολή, ὅπου οἱ ἀγροτόπαιδες θὰ διδάσκωνται νὰ χειρίζονται ἔντεχνα, ὅχι μόνο τὸ ἄροτρο, ἀλλὰ καὶ τὸ μυστρί καὶ τὴν πλάνη, λιγάκι δὲ καὶ τὸ σφυρί τοῦ σιδηροϋρουχῶ. Θὰ πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ ἓνας ἀκόμη κύκλος μέτρων ποῦ ἀφορᾶ κυρίως τὰ ἀστρικά κέντρα: περιορίσατε τὰ Γυμνάσια τῶν πόλεων εἰς τὸ ἡμισυ τοῦ σημερινοῦ ἀριθμοῦ· καταργήσατε τὶς Σχολὰς τῆς τεχνικῆς ἡμιμαθείας τῶν Ὑπομηχανικῶν χωρὶς

νά βλάψετε τὴν ἀνέλιξι τῶν ἤδη ἀποφοίτων καὶ φοιτῶντων εἰς αὐτάς καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐνισχύσατε καὶ πολλαπλασιάσατε εἰς τὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα τὶς πολυτέχνους ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς καὶ τὶς μέσας Ἐμπορικὰς συγχρόνως τροποποιήσατε τὸ ἐκπαιδευτικὸ πρόγραμμα τῶν ἀνωτάτων τεχνικῶν Ἰδρυμάτων ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον, διὰ τῆς ἀπαλλαγῆς των ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ θεωρίαν, ἢ ὅποια νὰ διδάσκειται προαιρετικῶς καὶ ἀνεπισήμως εἰς Σεμινάρια· χωρὶς τετραετῆ τουλάχιστο, στὴν ὑπαιθρο χώρα, ἀποδεδειγμένη δημοσία ἢ ἰδιωτικὴ ἐξάσκησι τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ἱατροῦ, γεωπόνου καὶ τεχνικοῦ, μὴ ἐπιτρέπετε τὴν ἐξάσκησίν του εἰς τὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα, κλιμακώσατε δὲ τὴν συμπλήρωσι τῆς ὑποχρεωτικῆς αὐτῆς τετραετίας, ἔτσι ὥστε νὰ ἀρχίζῃ αὐτὴ ἀπὸ τὶς ἕδρες Κοινοτήτων, νὰ περνᾷ ἀπὸ τὶς κωμοπόλεις, ὕστερα ἀπὸ τὶς πρωτεύουσες τῶν ἐπαρχιῶν καὶ νὰ τερματίζεται οἰκιοθελῶς στὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα· περιορίσατε τὶς δαπάνες τῶν πλουσίων ραδιοφωνικῶν προγραμμάτων, τὰ ὅποια πολλοὶ λίγοι ἄνθρωποι ἔχουν τὸν καιρὸ νὰ παρακολουθοῦν, καὶ ἀντὶ αὐτῶν χαρίσατε εἰς τὸν λαὸ μὴ ἐξασέλιδη τρισεβδομαδιαῖα ἐφημερίδα, τὴν σύνταξι καὶ ἔκδοσι τῆς ὁποίας νὰ ἀναλάβῃ ἡμικρατικὸς ὀργανισμὸς διευθυνόμενος ἀπὸ ὀλιγομελὲς συμβούλιον ἐπιλέκτων εἰς ἡθὸς δημοσιογράφων, καὶ διατιμήσατε τὴν ἐφημερίδα αὐτὴ εἰς τὸ κόστος καὶ μόνον.

Εἶναι περιττὸ νομίζω νὰ ἐξηγηθοῦν τὰ αὐτονόητα ἀγαθοποιὰ ἀποτελέσματα πού θὰ φέρῃ ἀπ' εὐθείας καὶ ἐξ ἀλληλεπιδράσεως τὸ κάθε - ἓνα ἀπὸ τὰ μέτρα αὐτά. Γιὰ νὰ εἶναι ὅμως τὰ ἀποτελέσματα αὐτὰ μόνιμα καὶ ὄχι προσωρικά, γιὰ νὰ εἶναι ἀπρόσβλητα ἀπὸ τὴν δολιοφθορὰ καὶ καταστρατήγησι τῶν ἐπιτηδελῶν, γιὰ νὰ ἔχουν πρὸ πάντων τὸ ἐχέγγυον ὅτι ἡ γενεὰ πού θὰ ἀρχίσῃ σὲ λίγο νὰ τὰ δρέπῃ, θὰ ἡμπορέσῃ νὰ κατανοήσῃ τὴν μεγάλη ἀξία τους καὶ ὄχι μόνον νὰ τὰ ὑποστηρίξῃ καὶ περιφρουρήσῃ ὁ ἴδιος ὁ λαὸς ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ ολοκληρώσῃ θὰ πρέπῃ ὁ γενναῖος αὐτὸς καὶ περιούσιος τοῦ Κυρίου λαός, νὰ βοηθηθῇ στὸ νὰ ἀποκτήσῃ ζωντανὸ καὶ ὀρθόδοξο θρησκευτικὸ συναίσθημα. Χωρὶς αὐτὸ καὶ τὰ καλύτερα μέτρα καὶ οἱ πιὸ αἰσιόδοξοι προσπᾶθεις ναυαγοῦν· χωρὶς αὐτὸ καὶ οἱ πιὸ περιούσιοι λαοὶ ξεπέφτουν καὶ διαλύονται. Ἡ ἱστορία, ὄχι μόνον ἡ παλαιὰ, ἀλλὰ καὶ ἡ πρόσφατη, ἡ χθεσινὴ, εἶνε γεμάτη ἀπὸ κλασσικὰ παραδείγματα μεγάλων καὶ ζωτικῶν λαῶν, πού ἐζήτησαν νὰ ἀποκομίσουν ἢ νὰ διατρέφουν τὴν λειτουργία τοῦ συναισθήματος τούτου μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐκφυλισθοῦν ἢ νὰ πέσουν μετὰ πτώχευσι στὴν πρώτη δυνατὴ δοκιμασία· ἀλλὰ τὴν μεγάλη αὐτὴ ἀλήθεια τὴν ἐπαληθεύει πρὸ πάντων ἡ τρισχιλιετῆς ἀπολυκύμαντη ἐλληνικὴ Ἱστορία, τῆς ὁποίας οἱ ὑψηλότερες

ἐξάρσεις παρεσκευάσθησαν ἀπὸ τὴν ζωνιάνια τοῦ ἐθνικοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, οἱ δὲ μεγαλύτερες πτώσεις ἀπὸ τὴν ἀναχαίτησι ἢ διαστροφή του. Καὶ πῶς θὰ βοηθήσωμε τὸν λαὸν νὰ ἀποκτήσῃ ὑψηλὸ θρησκευτικὸ δυναμικόν; Ἡ πρόσφατη πείρα ἀπαντᾷ: Μὲ τοὺς διαφόρους τύπους τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου. Ἐνισχύσατε λοιπὸν γενναίως τὰ κατώτερα, μέσα καὶ ἀνώτερα Κατηχατικά Σχολεῖα καὶ παραδώσατε εἰς αὐτὰ ἀφόδως τίς ψυχὰς τῆς νεολαίας, μὲ ὅση τουλάχιστο ἀφοβία παραδίδετε τὸ σῶμα τῆς σιτὸν γυμναστή καὶ τὴν διάνοιά τῆς σιτὸν δάσκαλο. Οἱ τρεῖς αὐτοὶ: κατηχητῆς, γυμναστής, δάσκαλος πρέπει νὰ συνηθίσουν νὰ συνεργάζονται στενά, ἐποικωδομητικά, χριστιανικά, ἀποβλέποντες πρὸς τὸν μαθητὴ ὡς πρὸς ἐνότητα δισυστάτη, ἀπὸ αὐτῆς ψυχῆ καὶ σῶμα ὕλικόν, στὴν ὁποῖα ἐνότητα ἔχουν νὰ παρεχέτευσουν πνευματικὰς γνώσεις, ὄχι μόνον διὰ τῶν πέντε αἰσθήσεων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ψυχῆς, μιμούμενοι στὴν συνεργασία τοὺς αὐτῆς, ἂν μὴ τί ἄλλο, τοῦλάχιστο τοὺς ἀρχαίους προγόνους, καὶ τροποποιούντες τὸ ξεπερασμένον πλέον ἀπόφθεγμα. «Νοῦς ὑγιῆς εἰς σῶμα ὑγιῆς» εἰς τὸ ὀρθόν: «Νοῦς ὑγιῆς εἰς ψυχὴν καὶ σῶμα ὑγιᾶ». Ἐνισχύσατε τὴν λειτουργίαν τῶν ἀνωτέρω κατηχητικῶν Σχολείων σὲ ὅλες τίς παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας τοῦ Κράτους, ὥστε ὁ κάθε δάσκαλος νὰ εἶναι σιτὸ χωρὶν συγχρόνως καὶ κατηχητῆς, ὄχι μόνον τῶν μαθητῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν εὐσεβῶν χωρικῶν. Μένει ὅμως κάτι ἀκόμη νὰ εἰπωθῆ ἐπ' αὐτοῦ μὲ τὴν γλῶσσα τῆς χριστιανικῆς παρρησίας: Ἡ χριστιανικὴ κατήχησις δὲν συμβιδιάζεται μὲ καμμία ἀπολύτως ἐγκόσμιον σκοπιμότητα, ἔστω καὶ τὴν πιδὸ ἠθική. Ἐργὸ τοῦ κατηχητοῦ εἶναι νὰ ἀποκαλύπτῃ στὰ μάτια τῆς ψυχῆς τοῦ κατηχομένου τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ ἀφήνῃ πλέον αὐτὸ τοῦτο τὸ φῶς νὰ φωτίσῃ τίς θρησκευτικὰς τάσεις τοῦ κατηχομένου. Ἄς τὸ ποῦμε πιδὸ συγκεκριμένον: Μία χριστιανικὴ κατήχησις. πὺ γιὰ ὁποιοὺνδῆποτε λόγον θὰ διεπνέετο ἀπὸ ἀντικαλογηρικὸ πνεῦμα ἢ πὺ θὰ ἀγνοοῦσε στὴν διδασχὴ τῆς συστηματικῶν τὸν καλογηρισμὸν, θὰ ἔπαυε νὰ εἶναι ὄχι μόνον ὀρθόδοξη, ὄχι μόνον χριστιανική. ἀλλὰ ἀκόμη καὶ θρησκευτικὴ, ἀφοῦ μία τέτοια στάσις ἀποτελεῖ προφανῶς ἄμεση ἢ ἔμμεση ἀπόπειρα διαστροφῆς τοῦ ὀλοκληρωμένου θρησκευτικοῦ συναισθήματος. Οἱ κατηχηταὶ ἄς δίνουν τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ καὶ ὄχι τὴν κλησί, πὺ εἶναι ἔργον ἀποκλειστικῶς τοῦ Κυρίου, διότι μόνον Αὐτός, ὡς ὑπέρτατος Ἀρχηγός τῆς Ἐκκλησίας, γνωρίζει ποῖοι καὶ πόσοι λαϊκοί, ποῖοι καὶ πόσοι κληρικοί, ποῖοι καὶ πόσοι μοναστικοὶ στρατιῶται Τοῦ χρειάζονται εἰς τὸ μέγα σχεδιὸ Του. Τὸ νὰ ἐπιχειροῦμε νὰ ρυθμίσωμε ἢ νὰ ἐπηρρεάσωμε ἡμεῖς τὴν ἐπιλογὴν αὐτῆ τοῦ ἐπιγείου στρατοῦ Του, εἶναι προφανῶς μία πολὺ βαρβαρική κατ' Αὐτοῦ βλασφημία.

Τὰ δύο λοιπὸν αὐτὰ κηρύγματα ψυχοσωματικῆς υγείας, τὸ κήρυγμα δηλαδὴ τῆς ἐπιστροφῆς πρὸς μίαν λιτὴν καὶ φυσικὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν καὶ τὸ κήρυγμα τῆς ἐπιστροφῆς πρὸς τὸν Θεό, θὰ ἀποτελέσουν μὲ τὰ πρακτικὰ μέτρα ἐφαρμογῆς των τὶς ἱκανὲς καὶ ἀναγκαῖες συνθήκες γιὰ μίαν πραγματικὴν ἐξυγίανσιν τῆς ζωῆς. Ὅταν οἱ οὐτοπιστικὲς θεωρίαι περὶ τοῦ δυνατοῦ δῆθεν καὶ ὠφελίμου τῆς καταργήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου μόχθου θὰ ἔχουν παραμερισθῆ, ὁ δὲ μόχθος αὐτὸς θὰ ἔχη καὶ πάλι καθαγιασθῆ ὡς βασικὸ στοιχεῖο ψυχοσωματικῆς υγιουῦς ζωῆς, ὅταν οἱ τεχνητὲς «μὴ ἀναγκαῖες» ἀνάγκες θὰ ἔχουν χαλιναγωγηθῆ, ὅταν τὸ μέγα καὶ ἐπιδραβέστατο ρεῦμα τῆς ἡμιμαθείας καὶ τῆς ἀργούσης ἢ ὑποαπασχολουμένης ἐπιστημοσύνης θὰ ἔχη διευθετηθῆ σὲ δύο κλάδους: ἕναν ὀγκώδη ἀπὸ ἀρίστους γεωργούς, τεχνίτας καὶ ἐπαγγελματίας καὶ ἕναν μικρὸ ἀπὸ ἀρίστους ἐπιστήμονας ὅταν οἱ ἐπιστήμονες αὐτοὶ —πρὸς μεγίστην ἰδίαν ἐπιστημονικὴν καὶ οἰκονομικὴν ὠφέλειάν των— θὰ ἐξυπηρετοῦν θετικὰ τὸ σύνολον τοῦ ἔθνους, ὅταν ἕνας καλὸς τύπος θὰ ἐνημερώνη ἀξιοπρεπῶς τὸν πολίτη, χωρὶς νὰ τοῦ ὑποδάλλῃ ἀρρωστημένους φαντασιώσεις, ὅταν ἡ ἀξιοποιημένη γῆ θὰ ἔχη προσφερθῆ ὑπὸ εὐνοϊκοὺς ὅρους πρὸς καλλιέργειαν εἰς τοὺς ἀποφοίτους τῶν γεωργο-επαγγελματικῶν σχολῶν, τότε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀγρότου θὰ ἔχη ἀρχίσει ἐμπράκτως νὰ ἀνακτᾷ καὶ πάλι τὸ γόητρόν του, τὰ ρεύματα ἀστυφιλίας νὰ ἀνακόπτονται, τὸ χωριὸν νὰ ἀναρρώνη· θὰ μένη πλέον νὰ ἀμβλυθῆ ἢ μεγάλῃ ἀνισότητι στὰ μέσα ψυχαγωγίας μεταξὺ χωριοῦ καὶ μεγαλουπόλεως. Γι' αὐτὴν ὅμως δὲν θὰ χρειασθῆ νὰ ληφθοῦν ἰδιαιτέρα μέτρα, πλὴν τῶν συνήθων ἐκκλησιαστικῶν, ἐπειδὴ θρησκευτικὴ διαπαιδαγώγησις τῆς νεολαίας θὰ εἶναι ἀρκετὴ, ὅχι μόνον νὰ ἐξυγιάνῃ τὴν ἐκφυλισμένην ψυχὰς γωγίαν τῶν πόλεων, νὰ εὐτρεπίσῃ δὲ συγχρόνως τὸν ὑπερβολικὸν αὐθορμητισμὸν τῆς πλουσιωτάτης ἐντοπίου ψυχαγωγίας τῆς ὑπαίθρου, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀναστρέψῃ τὸ ρεῦμα, ὥστε νὰ μὴ εἶναι ἡ πρώτη ὑπόδειγμα τῆς δευτέρας, ἀλλὰ ἀντιστρόφως ἡ πηγαία καὶ φυσικὴ χαρὰ τοῦ χωριοῦ νὰ γίνῃ πρότυπον καὶ στὶς χαρὰς τῶν πόλεων.

Αὐτὰ εἶχα νὰ πῶ ἀπὸ τὴ σκοπιὰ αὐτὴ μεταξὺ Οὐρανοῦ καὶ γῆς.

Ἁγιον Ὄρος 1955

μοναχὸς Ἀκραθωΐτης

Ο ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ (*)

Ένα από τὰ πράγματα, πού μᾶς προξένησαν βαθειὰ ἐντύπωση κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἐκδρομῆς μας στὸ Ἅγιον Ὄρος, ἦταν καὶ τὸ ἔμφυχο περιεχόμενό του, οἱ μοναχοί.

Ἀπὸ προηγούμενες ἀνεύθυνες διαδόσεις εἶχαμε σχηματίσει τὴν ἐσφαλμένη ἐντύπωση, ὅτι οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἔχουν συγκεντρωμένα ὅλα τὰ ἐλαττώματα τῶν ἀνθρώπων. Τίποτα τέτοιο ὁμως δὲν ἀντιληφθήκαμε καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς περιήγησής μας. Τούναντίον μάλιστα: στὶς 5 μέρες, πού μείναμε κοντὰ στοὺς μοναχοὺς, μᾶς δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ ἐκτιμήσουμε καλύτερα τὸ πνεῦμα τοῦ μοναχισμοῦ καὶ νὰ ἀναθεωρήσουμε τὶς ἐσφαλμένες ιδέες, πού εἶχαμε γι' αὐτούς.

Τὸ Ἅγιον Ὄρος εἶναι μία ἐντελῶς ἰδιότυπη πολιτεία, μοναδική στὸ εἶδος τῆς. Γι' αὐτὸ δὲν θὰ φανῆ παράδοξο τὸ ὅτι καὶ οἱ κάτοικοί του εἶναι ἰδιότυποι καὶ ἄξιοι τῆς προσοχῆς μας.

Πρῶτα πρῶτα στὸ Ἅγιον Ὄρος κατοικοῦν ἀποκλειστικὰ ἄνδρες. Ἡ παραμονὴ τῶν γυναικῶν ἀπαγορεύεται ἀυστηρότατα, σύμφωνα μὲ παλαιοτάτη ἀπαγόρευση, τὸ περίφημο «ἄβατον». Οἱ ἄνδρες κάτοικοι τοῦ Ἁγίου Ὄρους χωρίζονται σὲ δύο κατηγορίες: Τοὺς κοσμικοὺς καὶ τοὺς μοναχοὺς. Οἱ κοσμικοὶ εἶναι κυρίως ὑπάλληλοι τοῦ Κράτους ἢ ἐργάτες καὶ δὲν παρουσιάζουν κανένα ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον. Ἐκεῖνοι πού προκαλοῦν τὸ τεράστιον ἐνδιαφέρον μας εἶναι οἱ μοναχοί. Σήμερα στὸ Ἅγιον Ὄρος βρῖσκονται περίπου 2.500—3.000 ἀπ' αὐτούς, ἀριθμὸς πολὺ μικρὸς, ἀφοῦ ἄλλοτε ὑπερέβαιναν τοὺς 20.000. Οἱ περισσότεροι εἶναι Ἕλληνες. Παλαιότερα ὑπῆρχαν πολλοὶ Ρώσσοι, Σέρβοι, Ρουμᾶνοι καὶ Βούλγαροι, τώρα ὁμως ἀπ' αὐτοὺς ὑπάρχουν πολὺ λίγοι καὶ μεγάλης ἡλικίας.

Οἱ μοναχοὶ χωρίζονται σὲ κεκαρμένους καὶ δοκίμους. Οἱ κεκαρμένοι ἔχουν ἤδη χρισθῆ καὶ μπορεῖ νὰ εἶναι χειροτονημένοι ἱερεῖς ὁπότε ὀνομάζονται ἱερομόναχοι. Οἱ δοκίμοι δὲν εἶναι ἀκόμη τέλειοι μοναχοί, γιὰτὶ ὑφίστανται τὴν καθορισμένη δοκιμασία (περίπου ἕνα χρόνον) μετὰ ἀπὸ τὴ δοκιμασία καὶ αὐτοὶ ἀποφασίζουν ἂν θὰ χρισθοῦν τελικὰ μοναχοὶ καὶ ἡ διοίκησι τοῦ μοναστηριοῦ ἀποφασίζει ἂν θὰ τοὺς δεχθῆ.

Τὸ νὰ εἶναι κανεὶς μοναχὸς δὲν εἶναι καθόλου εὐκόλο πρᾶγμα. Πρῶτος ὁ λαὸς τὸ ἔχει ἀντιληφθῆ καὶ τὸ ἐκφράζει μὲ τὴ παροιμιακὴ

(*) Τὸ Πειραματικὸν Σχολεῖον τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, πρὸς τιμὴν τῆς διευθύνσεως αὐτοῦ, κατὰ παράδοσιν, μετὰ τὴν κατ' ἔτος ἐπίσκεψιν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Πάσχα τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς Ζ' τάξεως, ὀργανώνει συγκέντρωσιν τῶν μαθητῶν ὁλοκλήρου τοῦ Σχολείου εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἐπισκεφθέντες τὸ Ἅγιον Ὄρος μαθηταὶ ἐκθέτουσιν τὰς ἐντυπώσεις των καὶ καθιστοῦν κοινωνοὺς καὶ τοὺς ἄλλους συμμαθητάς των, τῶν ὅσων ἐκ τῆς ἐπισκεψῆς των ἀπεκόμισαν.

Ἀπὸ ἑξ αὐτῶν τῶν ἐκθέσεων μᾶς ἀπεστάλησαν ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τοῦ Σχολείου, ἧτις μᾶς ἐπληροφόρησεν περὶ τῶν ἀνωτέρω, ἐκ τῶν ὁποίων δημοσιεύομεν τὴν παροῦσαν.

φράση «βαρεία ἢ καλογερική». Οἱ μοναχοὶ δὲν ἔχουν προνόμια καὶ πλεονεκτήματα ἀλλὰ καθήκοντα καὶ ὑποχρεώσεις. Κάθε ἓνας ἐπιφορτίζεται ἀπὸ τὸ μοναστήρι μὲ μίαν ἐργασία λεγομένη διακόνημα. Τέτοιου εἶδους διακονήματα εἶναι π. χ. τοῦ ἀρχοντάρι, τοῦ πορτάρη, τοῦ βιβλιοθηκαρίου κ.λ.π. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτὰ μποροῦν νὰ ἐξασκοῦν καὶ διάφορα ἐπαγγέλματα. Ἔτσι ὑπάρχουν ράπτες βιβλιοδέτες, ὠρολογοποιοί, ἀγιογράφοι, ξυλογλύπτες κ. ἄ. Οἱ κατώτεροι μοναχοὶ ἐκτελοῦν καμιά φορὰ καὶ βαρύτερες ἐργασίες, πὺ κανονικὰ εἶναι ἔργον τῶν κοσμικῶν ἐργατῶν. Ὑπάρχουν δηλαδὴ μοναχοὶ ἀλιεῖς, ναῦτες, γεωργοί, ἡμιονηγοί, πὺ ἀποτελοῦν ὅμως ἐξαιρέσεις.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νύκτας καταναλίσκεται στὴν ἐκκλησία μὲ λειτουργίες καὶ προσευχές. Ἐδῶ θὰ ἔπρεπε νὰ τονισθῇ ἰδιαίτερος ἢ κατανυκτικὴ καὶ συνάμα μεγαλοπρεπῆς ἀτμόσφαιρα τῶν ἐκκλησιῶν, πὺ μᾶς προξένησε τὸν θαυμασμό, ἰδίως τὴν νύκτα τῆς Μ. Πέμπτης καὶ Μ. Παρασκευῆς. Τὸ σκοτάδι πὺ βασίλευε παντοῦ, τὸ λιβάδι, οἱ ἐπιβλητικὲς σιλουέτες τῶν μοναχῶν, τὰ ἄσματα τῶν ψαλτῶν, θὰ μᾶς μείνουν ἀξέχαστα, γιὰτὶ ὄλ' αὐτὰ μέσα στὶς παλιὲς ἐκκλησίες, μᾶς ἔδωσαν τὴν ψευδαίσθησιν, ὅτι ζήσαμε γιὰ λίγο στὴν ἔνδοξη Βυζαντινὴ ἐποχῇ.

Γιὰ νὰ ἀποφασίσῃ ἓνας ἄνθρωπος νὰ γίνῃ μοναχὸς στὸ "Ἅγιον Ὅρος, ὅπου οἱ κανονισμοὶ εἶναι αὐστηρότεροι ἀπὸ παντοῦ, χρειάζεται τερμὴ πίστη καὶ μεγάλο ψυχικὸ σθένος. Τέτοιου εἶδους ἄνθρωποι ἀπαρνοῦνται τὰ ἐγκόσμια, ἐπειδὴ αἰσθάνονται ἐπιτακτικὸ τὸ πρόσταγμα τοῦ Θεοῦ, πὺ τοὺς καλεῖ κοντὰ του, καὶ κρυμμένοι πίσω ἀπὸ τὴν ἀνωθυμία τοῦ μοναχοῦ ἀφιερῶνται ὀλόψυχα καὶ ἀπερίσπαστα στὴ λατρεία Αὐτοῦ, πὺ τοὺς εἶναι ἀγαπητότερος ἀπὸ κάθε τι τὸ ἐπίγειον

Ἐδῶ θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ μιὰ παρένθεση σχετικὰ μὲ τὴν βαθύτερη ὄψη τῆς ψυχῆς τῶν μοναχῶν. Ὅπως εἶναι γνωστὸ κάθε ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ πάρῃ 3 στάσεις μπροστὰ στὴ ζωῇ. Τὴν αἰσθητικὴ, τὴν ἠθικὴ καὶ τὴν θρησκευτικὴ. Ἔτσι καὶ οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἁγίου Ὅρους ἀνήκουν σὲ μίαν ἀπὸ τὶς 3 κατηγορίες. Οἱ πρῶτοι πὺ εἶναι καὶ οἱ περισσότεροι, λατρεύουν μόνο τὴ μορφῇ. Τὸ "θεῖο γι' αὐτοὺς εἶναι ἡ μελωδία, ἡ ἀγιογραφία καὶ τὸ τελετικόν. Ἐπειτα ἐρχονται αὐτοὶ πὺ ἀπεφάσισαν νὰ γίνων μοναχοὶ γιὰ λόγους ἠθικούς. Ἐπειδὴ βρῆκαν πὺς ἡ κοινωνικὴ ζωῇ εἶναι μιὰ ἀσχημοσύνη, ὅπου κολοσσιαῖες δυνάμεις χάνονται γιὰ τὸ πρόσκαιρο καὶ τὸ περιττό, ἔκριναν ὅτι ἡ ἀποχῇ τους ἀπὸ τέτοια πάλη εἶναι μιὰ διαμαρτυρία, εἶναι ἡ ἴδια ἡ ἠθικὴ. Αὐτοὺς τοὺς ἀνύψωσε σὲ ὑψηλότερο ἠθικὸ βίον ἡ μελέτη καὶ ἡ σοφία ἢ ἡ ἔμφυτος ψυχικὴ ἀγαθότης, ὥστε νὰ μεταδίδουν στὴ μοναχικὴ πολιτεία μιὰν ἀνείπωτη γλυκύτητα· γι' αὐτὸ παλαιότερα καὶ αὐτοκράτορες ἀκόμη τοῦ Βυζαντίου ἐζήτησαν στὸν Ἄθω τὴν ὑπερκόσμια γαλήνη. Ἐκεῖνοι ὅμως, πὺ εἶναι στὴν τρίτην κατηγορία, ἐκεῖνοι εἶναι ἄξιοι πὺ πολλὸν θαυμασμοῦ. Καὶ οἱ μόνοι πὺ μποροῦν νὰ προβάλλουν ἀξιώσεις γι' αὐτὴν εἶναι οἱ ἐρημίτες. Ζοῦν στὴν ξερὰ καὶ πετρώδη περιοχῇ τοῦ Ἄθω, πὺ λέγεται ἐρημος, καὶ εἶναι πάμπτωχοι. Ὅλη τους ἡ περιουσία εἶναι ἓνα ταγάρι, ἓνα τάσι καὶ ἓνα μαχαῖρι, γιὰ νὰ βγάξουν χόρτα. Στεροῦνται τὴν ἐκκλησία καὶ δὲν βλέπουν ἀνθρώπους. Τὸ κελί τους εἶναι συνήθως τρύπα σπηλιάς καὶ εἶναι σκαρφαλωμένο ψηλά, σὲ ἄγρια καὶ δυσπρόσιτα βράχια. Πολλοὶ τρέφονται μόνο μὲ χόρτα, ἐνῶ ἄλλοι κατεβαίνουν στὸ πλησιέστερο μοναστήρι κάθε ἑβδομάδα γιὰ νὰ πάρουν λίγο ψωμὶ καὶ ἐλιές· εἶναι ἡ μόνη πολυτέλεια πὺ ἐπιτρέπουν εἰς τὸν ἑαυτὸν τους. Αὐτοὶ εἶναι οἱ ἄνθρω-

ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΑΘΩΝΙΑΔΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΘΩΝΑ

Όταν υπέκυπτε τὴν τραγικὴν ἐκείνην Τρίτην εἰς τὸν κατακτητὴν ἢ βασιλῆς τῶν πόλεων ἢ περιφημος Κωνσταντινούπολις, πού αἰῶνας ὀλοζήλους ἐφώτιζε βάρβαρα ἔθνη ἀφοῦ εἶχε χειραγωγῆσει αὐτά, ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς βαρβαρότητος εἰς τὸν δρόμον τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ἐχρειάσθη νὰ εὐρεθῆ ἓνα μέρος πού θὰ ἐφυλάσσετο ὁ «δικέφαλος ἀετός», καὶ τὰ ἀθάνατα κειμήλια τῆς πίστεώς μας μέχρις ὅτου ὁ Κύριος εὐδοκίση νὰ ἐπανέλθουν καὶ πάλιν εἰς αὐτήν. Καὶ τὸ μέρος αὐτὸ εὐρέθη. Αἱ Ἴ. Μοναὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἀνέλαβον νὰ φιλοξενίσουν καὶ νὰ φυλάξουν τὰ κειμήλια αὐτά, πού ἤλθαν νὰ προστεθοῦν εἰς τὰ εὐρισκόμενα.

Καὶ τὰ ἐφύλαξαν καὶ τὰ φυλάττουν ἀθόρυβα οἱ Ἁγιορεῖται Πατέρες, οἱ ἀφανεῖς αὐτοὶ ἥρωες τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἔθνους.

Τὰ κειμήλια αὐτά ὠδηγήθημεν καὶ ἡμεῖς νὰ προσκυνήσωμεν καὶ

ποι πού παίρνουν τὴ θρησκευτικὴ στάση μπροστὰ στὴ ζωὴ, αὐτοὶ οἱ λίγοι εἶναι οἱ πραγματικοὶ μοναχοί, ὅπως ἐκείνοι τῶν πρώτων Χριστιανικῶν χρόνων.

Καὶ οἱ καινούργιοι ὅμως μοναχοὶ εἶναι εὐσεβέστατοι καὶ προτιμοῦν τὰ κοινόβια μοναστήρια, πού προσφέρονται περισσότερο γιὰ μιὰ ζωὴ ἀφιερωμένη στὸ Θεό. Γιατὶ εἶναι γεγονός, ὅτι τὰ κοινόβια μοναστήρια εἶναι πιὸ αὐστηρὰ καὶ πιὸ σύμφωνα μὲ τὶς ἀρχὲς τοῦ μοναχικοῦ βίου ἀπ' τὰ ιδιόρρυθμα. Ἔτσι οἱ ἰδεολόγοι θὰ προτιμοῦν ἐλπίζοντας, ὅτι ἐκεῖ θὰ βροῦν τὴ γαλήνη πού ζητοῦν, ὑπὸ τὴν καλύτερὴ τῆς μορφῆς.

Μεγάλῃ ἐντύπωσιν μᾶς ἔκανε καὶ ἡ φιλοξενία τῶν μοναχῶν. Ἄν καὶ ἀπὸ οικονομικῆς ἀπόψεως λίγα μοναστήρια ὀρθοδοποῦν, ἐντούτοις σ' ὅλα τὰ μοναστήρια πού ἐπισκεφθῆκαμε βρῆκαμε μιὰν ἐγκάρδια καὶ ἀνιδιοτελεῖ φιλοξενία. Ὁ ἀρχοντάρης, πάντοτε εὐγενικός, ἔσπευδε κάθε φορὰ νὰ μᾶς κερᾶσῃ τὰ καθιερωμένα οὐζο, καφέ καὶ λουκούμι, καὶ νὰ θέσῃ στὴ διάθεσίν μας τοὺς καθαρωτάτους ξενῶνες τῆς μονῆς. Ἡ προθυμία τῶν μοναχῶν φαινόταν καὶ στὴν τράπεζα, ὅπου μὲ κάθε τρόπο προσπαθοῦσαν νὰ μᾶς ἐξυπηρετήσουν ὅσον τὸ δυνατόν ἀρτιώτερα. Ἀκόμη στὰ περισσότερα μοναστήρια θέλανε νὰ μᾶς κρατήσουν περισσότερο, γιὰ νὰ κάνουμε, ἂν ἦταν δυνατόν, μαζί τους τὸ Πάσχα. Θὰ ἦταν περιττὸ νὰ λεχθῆ ὅτι ὅλη ἡ περιποίηση κι' ἡ φιλοξενία, ἦταν, καὶ εἶναι πάντα, δωρεάν.

Γενικὰ ἀπὸ τὴ σύντομη περιήγησίν μας βγάλαμε τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ μοναχοὶ εἶναι ἀξιαγάπητοι ἀνθρωποὶ καὶ τελείως διαφορετικοὶ ἀπ' ὅ,τι θέλει νὰ τοὺς παραστήσῃ ἡ φαντασία μερικῶν ἀδαῶν. Οἱ ἀνθρωποὶ αὐτοὶ εἶναι ἥρωες, πού ἡμεῖς δὲν ἔχουμε παρὰ νὰ τοὺς θαυμάζουμε, ἀναλογιζόμενοι τὸ πῶς κατέληξαν ἐκεῖ πού βρίσκονται, γιατί ὄχι εἶναι ἔργον τοῦ καθένα ὁ μοναχισμός.

Α. Βάρβουλης

νά γνωρίσωμεν ἐκ τοῦ πλησίον. Μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἐξεκινήσαμεν τὸ Σάββατον, ἀπὸ τὴν Σχολὴν μαζί με τὸν Ἅγιον Σχολάρχην, τοὺς κ. κ. Καθηγητὰς καὶ τοὺς Ἄγ. Ἐφόρους αὐτῆς καὶ μετὰ μίαν περίπου ὥραν εὐρισκόμεθα εἰς τὴν Ἱερὰν μονὴν τῶν Ἰβήρων. Ἡ ἐκπληξις καὶ ὁ θαυμασμός, ἰδίως ὅσων ἐξ ἡμῶν διὰ πρώτην φορὰν ἐπισκεπτόμεθα αὐτήν, ἦτο ἀπερίγραπτος. Πολλὰ εἶχομεν ἀκούσει καὶ μελετήσει δι' αὐτήν, ἀλλὰ ὅλα δὲν ἦσαν οὔτε τὸ ἡμῶν τῆς πραγματικότητος, δι' αὐτὸ καὶ δικαίως θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ ἐπαναλάβῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπε ἡ βασιλίτσα Σαβὰ ὅταν ἐπεσεκέφθη τὸν Σολομῶντα, «Ἴδου οὐκ εἰσὶ τὸ ἡμῶν καθὼς ἀπήγγειλάν μοι».

Τὴν μεσημβρίαν ἀνεχωρήσαμε μετὰ τὸ βενζινόπλοιον διὰ τὴν Ἱ. Μονὴν Μ. Λαύρας, τὸν βράχον αὐτὸν ὁ ὁποῖος ἐπὶ χίλια ἔτη ἔμεινεν ἀκλόνητος εἰς τὰς ἐπιθέσεις δαιμόνων καὶ ἀνθρώπων. Μετὰ 2 ὥρας εὐρισκόμεθα ἐκεῖ, ὅπου καὶ διανυκτερεύσαμε. Τὴν ἐπομένην μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἀκολουθοῦντες τὴν θαλασσίαν ὁδὸν πρὸς τὴν ἡκολούθησέ ποτε καὶ ὁ Μαρδόκιος διήλθομεν ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ Ἁθωνος ὅπου καὶ ἀνεμνήσθημεν ὅτι ἐτάφησαν μίαν φορὰν τὰ ὄνειρα τοῦ ἀλαζόνος Μονάρχου τῆς Περσίας.

Τὸ ἀπόγευμα ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Ἁγίου Παύλου, τὴν δὲ ἐπομένην, ἐπεσεκέφθημεν τὰς Ἱερὰς Μονὰς Ἁγίου Διονυσίου καὶ Γρηγορίου. Τὴν μεθεπομένην ἡμέραν πολὺ πρῶτ' μετέβημεν εἰς τὰς Ἱερὰς Μονὰς Δοχειαρίου καὶ Ξενοφῶντος, καὶ τὸ ἑσπέρας ἐφθάσαμεν εἰς Ρωσσικόν, ἀπὸ ὅπου τὴν ἐπομένην ἐπιστρέψαμεν καὶ πάλιν εἰς τὴν Σχολὴν μας. Αἱ ἐντυπώσεις τὰς ὁποίας ἀπεκομίσαμεν ἐκ τῆς ἐκδρομῆς αὐτῆς εἶναι ἀπερίγραπτοι.

Εἶδομεν τὸ πλῆθος τῶν Βυζαντινῶν κειμηλίων τὰ ὁποῖα δὲν ἀποτελοῦν μόνον τὸ καύχημα τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀλλὰ καὶ ὀλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθους. Τὰς θαυματουργοὺς εἰκόνας μετὰ τὰ ἀπτά θαύματα τὰ Ἱερὰ Σύμβολα πρὸς ὑπηρετίαν εἰς τὸ μέγα μυστήριον τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως εἶναι τεμάχια τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, πρὸς εἰς ὅλας τὰς Μονὰς ὑπάρχουν, μέρος τοῦ Σπόγγου, τῆς Χλαμύδος καὶ τοῦ Καλάμου τοῦ Κυρίου, τὰ Τίμια Δῶρα τῶν Μάγων, καθὼς καὶ τὰ Ἅγια Λείψανα τῶν Μαρτύρων καὶ Ὁσίων πρὸς εὐλαβικὰ φυλάσσονται εἰς τὰς Μονὰς ἀπὸ τοὺς ὁσίου Πατέρας ὡς Ἱερὰ παρακαταθήκη τῆς Ὁρθοδοξίας. Αἱ πλούσιαι κατόπιν βιβλιοθηκαὶ μετὰ τὰ ὄγκωδη πανάρχαια βιβλία, πρὸς μόνον τὰ χειρόγραφα εἰς κάθε μίαν ἀπαριθμοῦν ὀλοκλήρους χιλιάδας τόμων, εἶναι κάτι, πρὸς μαρτυρεῖ ὁποῖαν ὑποχρέωσιν ὀφείλομεν εἰς τοὺς Μοναχοὺς οἱ ὁποῖοι τὰ διέσωσαν.

Τὰ Βυζαντινὰ κειμήλια τὰ ὁποῖα μαρτυροῦν τὸν πολιτισμὸν τῶν προγόνων μας, ἅτινα δὲν εἶναι μόνον λείψανα παρελθόντος μεγαλείου ἀλλὰ καὶ τὰ Ἱερὰ σύμβολα πρὸς τὰ ξεδιπλωθῶν καὶ πάλιν, — ὅταν θὰ

ἔλθη «τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου», — ἐκεῖ ὅπου ἐδημιουργήθησαν.

Δὲν εἶναι ὅμως μόνον ὁ ἄψυχος πνευματικὸς καὶ ὕλικός πλοῦτος καὶ αἱ φυσικαὶ καλλοναὶ τοῦ Ἄθωνος ποῦ μᾶς κατέπληξαν εἶναι καὶ ὁ ἔμψυχος πλοῦτος του, ποῦ παρ' ὄλην τὴν λειψανδρίαν ποῦ διέρχεται, δὲν ὑστερεῖ καὶ σήμερον εἰς ἡρώας καὶ διανοουμένους Πατέρας. Αἱ Καλύβαι τῶν ἀσκητῶν ποῦ ἀντικρύσαμεν εἰς τὴν ἔρημον, — τὰς κλιτὺς δηλαδὴ τοῦ Ἄθωνος, — αἱ ἀετοφωλαὶ αὐταὶ ποῦ οἱ ἀετοὶ τοῦ Πνεύματος Πατέρες ἐνέπηξαν, προτιμήσαντες νὰ ἀυλισθῶσιν εἰς τὸν ἔρημον καὶ ἄνυδρον αὐτὸν τόπον, ἐπικοινωνοῦντες μὲ τὸν Θεὸν ἢ νὰ εὐρίσκωνται ἐν μέσῳ τῆς ματαιότητος τοῦ πολυταράχου κόσμου, εἶναι κάτι ποῦ μαρτυρεῖ ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἔπαυσε νὰ ἀναδεικνύη καὶ εἰς τοὺς ὑστέρους αὐτοὺς καιροὺς ἡρώας, ἐπειδὴ, «Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας».

Ὁ πολυμαθὴς πάλιν π. Ἀθανάσιος Ἰβηρίτης, μὲ τὰ σοφὰ του λόγια γεμᾶτα ἐλπίδας καὶ ἀγάπην διὰ τὴν Σχολήν, καθὼς καὶ οἱ Πατέρες τῆς Μ. Λαύρας Γ. Ἀμβρόσιος καὶ Παῦλος, οἱ Καθηγούμενοι τῶν Μονῶν Ἁγίου Παύλου καὶ Διονυσίου, ὁ π. Θεόκλητος τῆς αὐτῆς Μονῆς, ποῦ μὲ τὰς ὁμιλίαις των ἐπότισαν τὰς ψυχὰς μας, δεικνύουν ὅτι τὸ Ἁγ. Ὄρος δὲν ὑστερεῖ καὶ σήμερον ἀπὸ (πῦρ) ἱερόν, καὶ μόνον τὰ ξύλα χρειάζονται διὰ νὰ ἀνάψῃ καὶ πάλιν τὸ φῶς τοῦ Ἄθωνος καὶ νὰ ξαναφωτίσῃ «τὸ ὕς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους».

Ἡ ἐκδρομὴ μας ὑπῆρξε πλήρης πνευματικῆς ὠφελείας. Αἱ ἡμέραι ποῦ διήλθομεν ἐντὸς τῶν Βυζαντινῶν ναῶν μαζί μὲ τοὺς ὁσίους Πατέρας, αἱ ψαλμωδία, αἱ ὁμιλία των, τὸ παράδειγμά των, ὁ πνευματικὸς πλοῦτος τοῦ Ἁγίου Ὄρους ποῦ ἠξιώθημεν νὰ ἴδωμεν καὶ νὰ γνωρίσωμεν ἐκ τοῦ πλησίον, εἶναι κάτι ποῦ μᾶς ὑπενθυμίζει, ὁποίας μεγάλης κληρονομίας εἴμεθα κληρονόμοι.

Εἶθε ἡ Κυρία Θεοτόκος, ἡ προστάτις τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ αἱ εὐχαὶ τῶν Ἁγίων Πατέρων νὰ μᾶς ἀξιώσουν νὰ φανῶμεν ἀντάξιοι τῶν προσδοκιῶν των.

Ἄ.

μαθητῆς Ἀθωιάδος Σχολῆς

Λυέρης Γροσκουλάκης

Σ Κ Ε Ψ Ε Ι Σ

«Μὴ πεποιῖθαιτε ἐπ' ἄρχοντας....»

Ἡ ἀγωνιῶσα ἀνθρωπότης πρὸ τοῦ φάσματος τοῦ τρίτου παγκοσμίου πολέμου, ὅστις, κατὰ τὰς τῶν εἰδικῶν μαρτυρίας, θὰ μεταβάλῃ τὸν κόσμον εἰς ἓν ἀπέραντον νεκροταφεῖον, ἔστρεψε τὰ βλέμματά της πλήρη ἐλπίδων κατὰ τὸν παρελθ. Ἰούλιον εἰς τὴν διάσκεψιν τῶν τεσσάρων μεγάλων (;) ἐξ ἧς προσεδόκα τὴν ματαιώσιν τῆς ἀναμενομένης καταιγίδος καὶ τὴν πανάκειαν τῶν κακῶς ἐχόντων. Αἱ ἐλπίδες ὅμως αὐταὶ ἀπέβησαν φροῦδοι, διότι οἱ λεγόμενοι μεγάλοι μετὰ τὰς χειραψίας, μειδιάματα καὶ συμπόσια ἀπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια εἰς οὐδὲν θετικὸν συμπέρασμα καταλήξαντες.

Οὕτως ἡ ἀνθρωπότης ἀπέμεινεν μὲ κενὰς τὰς χεῖρας καὶ συνεχομένην ἐκ φόβου τὴν καρδίαν. Καὶ εἶναι φυσικὸν τοῦτο, διότι δὲν καταφεύγει τις τὸν μόνον μέγαν τὸν Κύριον τοῦ παντός, ἀλλὰ εἰς ἀνθρώπους («τι ἐστὶν ἄνθρωπος» λέγει ὁ ψαλμωδὸς 85) καὶ ὅταν μάλιστα οὗτοι ἔχουν διακόψει κάθε σχέσιν μὲ τὸν παντοκράτορα Κύριον, παραβαίνουνσι καταφόρως τὸν νόμον του (ἴδρα ὑπόθεσιν Κύπρου) καὶ δουλεύουσιν εἰς σκότεια καὶ ἀντιχριστιανικὰ συστήματα.

Ὁ θεόπνευστος βασιλεὺς μας τὸ προεῖλε· «Μὴ πεποιῖθαιτε ἐπ' ἄρχοντας καὶ ἐπ' υἱοὺς ἀνθρώπων, οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία» (Ψαλμ. ΡΜΕ. 3) καὶ ὁ θεὸς λόγος λέγει ὅτι εἶναι ἐπικατάρατος ὁ ἐλπίζων εἰς ἀνθρώπους καὶ ὄχι εἰς τὸν Κύριον. Εἰς αὐτὸν δέον νὰ στραφῶμεν καὶ τὸν παρακαλέσωμεν νὰ λαλήσῃ ἀγαθὰ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ του εἰς τὰ ὄτα τῶν ἰσχυρῶν, νὰ μᾶς χαρίσῃ βαθεῖαν καὶ ἀναφαίρετον εἰρήνην. Ὁχι ἵνα ζῶμεν κατὰ τὰς ἐπιθυμίας ἡμῶν ἀλλὰ, ὡς λέγει ὁ Μ. Βασίλειος, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι». Τοῦτο ὑπέδειξεν καὶ εἰς ἓκ τῶν τεσσάρων ὁ Πρόεδρος τῶν Η.Π.Α. ὅστις πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συνεδριάσεως προσηυχῆθη καὶ διέταξεν εἰς ὅλους τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς χώρας του νὰ ἀναπεμφθῶσι δεήσεις ὑπὲρ τῆς εἰρήνης.

Πρὸς τὸν ἄρχοντα λοιπὸν τῆς εἰρήνης νὰ στραφῶμεν καὶ ὄχι «ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία».

Τὸ ἀγαλλήριον.

Τὸ βιβλίον τῶν ψαλμῶν «ἡ πνευματικὴ αὐτὴ ἀνθοδέσμη» ὡς ἔχει ὀνομάσει αὐτὸ ὁ Κ. Καλλίνικος, εἶναι τὸ θεόπνευστον τῆς Γραφῆς βι-

βλίον, οὔτινος γίνεται συχνοτάτη χρῆσις εἰς ἀπάσας τὰς Ἀκολουθίας τῆς Ἐκκλησίας, διότι «ἡ τῶν ψαλμῶν βίβλος τὸ ἐκ πάντων ὠφέλιμον περιελήφει. Προφητεύει τὰ μέλλοντα, ἱστορίας ὑπομνήσκει, νομοθετεῖ τῷ βίῳ ὑποτίθεται τὰ πρακτέα καὶ ἀπαξιαπλῶς κοινὸν ταμεῖον ἐστὶ ἀγαθῶν διδασκάλων, τὸ ἐκάστῳ πρόσφορον κατὰ τὴν ἐπιμέλειαν ἐξευρίσκει... ψαλμὸς γαλήνη ψυχῶν, βραβευτὴς εἰρήνης, τὸ θορυβοῦν καὶ κυμαῖνον τῶν λογισμῶν καταστέλλων» (Μ. Βασίλειος ὁμιλ. εἰς Α΄ ψαλμ.). Αὐτὸ ἀναγιγνώσκωμεν πάντες οἱ Μοναχοὶ καὶ κοσμικοὶ καὶ αὐτὸ ἦτο τὸ ἀναγνωστικὸν βιβλίον τοῦ κρυφοῦ καὶ φανεροῦ σχολειοῦ τῆς τουρκοκρατίας. Θὰ ἠδύνατό τις ὅμως εἰς τοὺς πολλοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ νὰ ἀπευθύνῃ τὴν ἐρώτησιν τοῦ Διακόνου Φιλίππου «Ἄρά γε γινώσκεις, ἃ ἀναγιγνώσκεις;» (Πράξ. Η΄ 31), διότι διὰ πολλοὺς λόγους ἡ κατανόησις τοῦ ψαλτηρίου εἶναι δύσκολος. Ἡ ἀπάντησις ἀναμφιβόλως θὰ εἶναι οἷα τοῦ εὐνοῦχου «πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μὴ τις ὀδηγήσῃ με; Ἐὐτυχῶς εὐρέθη ἐκεῖνος, ὅστις θὰ μᾶς ἀνοίξῃ τὰς σελίδας αὐτοῦ καὶ θὰ μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν πλήρη τούτου κατανόησιν. Οὗτος εἶναι ὁ γεραρὸς τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐρμηνευτὴς, ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Π. Τρεμπέλας, ὅστις μετὰ τοὺς ὀγκῶδεις ἐπτὰ τόμους τῶν ἐρμηνευτικῶν αὐτοῦ ὑπομνημάτων εἰς τὴν Κ. Διαθήκην, ἔναγχος ἐξέδωκε καὶ ἐρμηνεῖαν εἰς τὸ ψαλτήριον δίτομον ἐκ σελίδων 624. Ἐκάστου ψαλμοῦ προηγείται εἰσαγωγή, ἐπακολουθεῖ ἐρμηνεῖα, παραπλεύρως τοῦ κειμένου, καὶ ἐν τέλει, τὸ σπουδαιότερον, ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ ἐφαρμογή. Ὅπου τὰ πράγματα ὁμιλοῦσι περιττὴ ἢ σύστασις. Ἐκαστος δέον νὰ μελετήσῃ τὴν ἐρμηνεῖαν ταύτη, «ἵνα γινώσκῃ ἃ ἀναγιγνώσκῃ».

Οἱ νέοι διωγμοί.

Ἡ Ἐκκλησία μας λέγεται στρατευσμένη, διότι εὐρίσκεται εἰς διαρκῆ στρατείαν καὶ στρατεία σημαίνει, κακουχίας διωγμούς, θλίψεις, στερήσεις, τὰ ὅποια ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς ὑφίσταται. Διώκεται ὡς σύνολον, διώκεται εἰς μεγάλα αὐτῆς τμήματα, διώκεται εἰς τὰ μέλη αὐτῆς ἕκαστα. Ὁ περιβόητος εἰκοστὸς αἰὼν, ὅστις ἐκαυχήθη διὰ τὰς προόδους του, πρὸς αἴσχος αὐτοῦ, εἶναι πλήρης διωγμῶν. Τῷ 1906 οἱ διωγμοὶ τῆς Ἀγγιᾶλου καὶ λοιπῶν πόλεων πῆς Ἀ. Ρωμυλίας, τῷ 1912 τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Τουρκίας, τῷ 1914 τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Μ. Ἀσίας, τῷ 1917 τῆς μεγάλης Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, τῷ 1922 ἡ ἐκρίζωσις (ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν χριστιανῶν (;) Εὐρωπαϊῶν) τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀποκαλύψεως, Πόντου καὶ Ἀνατολῆς, τῷ 1932 ἡ σφαγὴ τῶν χριστιανῶν τοῦ Ἰράκ, τῷ 1955 οἱ διωγμοὶ τῶν ὑπολειμμάτων τοῦ βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν Τουρκίᾳ τῶν Ἐκκλησιῶν Κωνσταντινουπόλεως, Σμύρνης καὶ Κύπρου. Εἰς τοὺς προσφιλεῖς καὶ περιποθήτους ἀδελφούς μας, ὧν ὁ πόνος των πόνος μας καὶ ἡ ὀδύνη των ὀδύνη μας λέγομεν τὸ τοῦ Ἀποστόλου «Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πορώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῶν γενομένη, ὡς

ξένου ὕμῶν συμβαίνοντος, ἀλλὰ καθὼ κοινωνεῖτε τῆς τοῦ Χριστοῦ παθῆ-
μασι, χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλ-
λιώμενοι» (Α' Πέτρο. δ' 12). Καὶ τὸ τοῦ θεοῦ Χρυσοστόμου «οὐδὲν ξέ-
νον οὐδὲ ἀπεικὸς γέγονεν ἐπὶ τῆς εὐλαβείας τῆς σῆς, ἀλλὰ καὶ σφόδρα
εἰκὸς καὶ ἀκόλουθον τῷ τῇ συνεχείᾳ τῶν ἐπαλλήλων πειρασμῶν, εὐτονώ-
τερά σοι γενέσθαι τῆς ψυχῆς τὰ νεῦρα καὶ μείζονα πρὸς τὰ παλαίσματα
τὴν προθυμίαν καὶ τὴν ἰσχὺν καὶ πολλὴν ἐντεῦθεν καρπώσασθαι σε τὴν
ἡδονήν». Πρὸς τοὺς ἀδελφούς μας Κυπρίους, οἱ ὅποιοι εὗρισκονται εἰς
τὰς φυλακάς, διὰ τὰ διατηρήσωσιν ὅ,τι δίδει ἀξίαν εἰς τὸν ἄνθρωπον,
λέγομεν τοὺς λόγους τοῦ αὐτοῦ πατρὸς «Δεσποτήριον οἰκεῖτε καὶ ἄλυσιν
παρίκεισθε καὶ μετὰ τῶν αὐχμῶντων καὶ ρυπῶντων ἐστὲ κατακεκλεισμέ-
νοι καὶ τί ἂν γένοιτο μακαριώτερον ὑμῶν τούτων ἔνεκεν;» Ὁ Θεὸς ἐκδι-
κήσεων προειδοποιεῖ «ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι καὶ ὁ ρυπαρὸς ρυπαρευ-
θήτω ἔτι.... Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ... ἀποδοῦναι ἐκάστω, ὡς τὸ ἔργον ἔσται
αὐτοῦ» (*Αποκ. ΚΒ).

Ὁ ἀδέκαστος κατήγορος.

Γραῖα ὀγδοήκοντα τεσσάρων ἐτῶν τὰ λοισθια πνέουσα, ἐζήτησεν
ἐπιμόνως νὰ ἔλθῃ ὁ ἱερεὺς τοῦ χωρίου καὶ τούτου ἀπουσιάζοντος ἀπε-
κάλυψεν εἰς τοὺς παρισταμένους ὅτι πρὸ ἐβδομήκοντα ἐτῶν νεάνις οὕσα
ἐφόνευσε θυγάτριον γείτονος καὶ ἀτέκρυψε τὸ σκῆνος αὐτοῦ εἰς τὴν
ἄμμον τοῦ παρακειμένου ποταμοῦ. Εἰς τὴν ἀποκάλυψιν ταύτην προέβη
πρὸς ἀνακούφισιν! Ταλαίπωρος γραῖα! Ἐπὶ ἐβδομήκοντα ἔτη εἶχες τὸν
δριμὺν ἔλεγχον τοῦ ἀδεκάστου κατηγόρου, τῆς συνειδήσεως, καὶ δὲν
μετέβης εἰς τὸν ἰατρὸν τῶν ψυχῶν, ἵνα μὲ τὰ δάκρυα τῆς μετανοίας
ἀπαλλαγῆς αὐτοῦ καὶ εἰρηνεύσης, διότι ἄλλος οὐδεὶς δύναται νὰ ἐξαλείψῃ
τοῦτον. Ὡς λέγει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος «τοῦ οἰκείου συνειδότος τὸν ἔλεγχον
ἀμήχανον τινὰ διαφυγεῖν, τὸν ἄφυκτον, τὸν ἀδέκαστον, τὸν οὐδεὶς εἰκοντα
φόβῳ, τὸν οὐ κολακείᾳ, οὐ χρημάτων δόσει διαφθειρόμενον, οὐ χρόνῳ
μακρῷ μαραινόμενον». Πόσοι τοιοῦτοι θὰ ὑπάρχωσιν. Ἄς τοῖς ὑποδεί-
ξωμεν τὸ ἱατρεῖον. Εἶναι τὸ ἐξομολογητήριον τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς.

Ἄπορία.

Θὰ ἐκόμζε τις γλαῦκα εἰς Ἀθήνας ἂν ἤθελεν ἀναφέρει τὰς ὑπηρε-
ρεσίας τοῦ μοναχισμοῦ εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν, τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν πολι-
τισμὸν γενικώτερον, ἀφοῦ παγκοίνως ἀναγνωρίζονται καὶ ὑπὸ ἡμετέρων
καὶ ξένων ὁμολογοῦνται. Γεννῶνται ὁμως ἡμῖν αἱ ἐξῆς ἀπορίαί. Διαιτὶ ἡ
Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἡ πολυπληθεστερά τῶν ἐλευθέρων Ὁρθοδόξων
Ἐκκλησιῶν, οὐδὲν μέτρον λαμβάνει πρὸς ἀναβίωσιν τοῦ ἐκλιπόντος
μοναχικοῦ βίου καὶ διὰ τῆς ρευστοποιήσεως - παρὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας -
συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἐκλείψῃ οὗτος; Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἀνέγραψε
μεταξὺ τῶν θεμάτων τῆς μελλούσης ὀψέ ποτε νὰ συνέλθῃ Προσυνόδου

τὸ θέμα τοῦτο. Ἔως τότε ὅμως δὲν πρέπει κάτι νὰ γίνη διὰ τὸ κεφαλαιῶδες τοῦτο ζήτημα τῆς Ἐκκλησίας; Τοιοῦτον θέμα δὲν ἐμάθομεν ὅτι ἀψηχόλησε ποτὲ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τὸ οἱ σεβασμιώτατοι ἀρχιερεῖς δέχονται ἱερομονάχους Ἀγιορείτας καὶ — παρὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας — διορίζωσιν εἰς ἐφημεριακὰς θέσεις, συντελοῦντες οὕτως εἰς τὴν ἀποψίλωσιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τοῦ μόνου ἐναπολειφθέντος μοναχικοῦ κέντρου ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ; Διὰ τὸ οἱ ἅγιοι ἀρχιερεῖς, οἱ ἐκ τοῦ μοναχισμοῦ προερχόμενοι, δὲν συνισθῶσιν εἰς τοὺς εὐσεβεῖς νέους τῶν Ἐπαρχιῶν τῶν καὶ ὑπάρχουσι πολλοὶ τοιοῦτοι, ἐφιέμενοι τοῦ παρθενικοῦ βίου, νὰ πυκνώσωσι τὰς ἀραιὰς τάξεις τῶν μοναχῶν, ἐπ' ὠφελείᾳ ἑαυτῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας; Διὰ τὸ ἀνέχονται νὰ λαμβάνωσι τὰ πνευματικὰ τῶν τέκνα τὴν εἰς τὴν ξένην ἄγουσαν πρὸς ἐξεύρεσιν ἄρτου καὶ στέγης, ἐξ ἧς, ἂν ποτε ἐπανέλθωσι, θὰ ᾧσιν ἢ θρησκευτικῶς ἀδιάφοροι ἢ ἑτεροδόξοι, καὶ δὲν κατευθύνουσι τοὺς εὐσεβεῖς αὐτῶν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅπου θὰ εἴρωσι, τροφήν, στέγην καὶ τὸ σπουδαιότερον ἀδελφικὴν ἀγάπην; Ἐάν, ὡς ἔπραττον οἱ παλαιοὶ ἀρχιερεῖς, ἔστελλεν ἕκαστος ἀρχιερεὺς 2 ἢ 3 νέους διὰ τὸν μοναχικὸν βίον ἐτησίως θὰ ἐλύετο τὸ ζήτημα τῆς λειψανδρίας τῶν Μονῶν καὶ ἀκμὴ τῆς Ἐκκλησίας θὰ ἐδημιουργεῖτο. Διὰ τὸ κατὰ τοὺς παρωχημένους χρόνους οἱ γῆρα καμπτόμενοι σεβάσμιοι ἀρχιερεῖς, ἀποσυρόμενοι τῆς ἐνεργοῦ ποιμαντορίας, ἐφησύχαζον εἰς Ἱερὰς Μονὰς, τονώνωντες οὕτως αὐτὰς ἠθικῶς καὶ ὠφελοῦντες πνευματικῶς καὶ ἐν αὐταῖς ἀπεδήμουν πρὸς Κύριον — πόσοι τοιοῦτοι καὶ δὴ Πατριάρχαι κοιμῶνται ἐνταῦθα, εἰς τὴν Λαύραν μόνον εἶναι δύο Πατριάρχαι — ἐνῶ εἰς τοὺς νῦν χρόνους δὲν παρατηρεῖται τὸ φαινόμενον τοῦτο; Τίς θὰ μᾶς λύσῃ τὰς ἀπορίας αὐτάς;

Ἐπιτυχῆς ἔμπνευσις.

Ἡ συνάδελφος Ἀνάπλασις εἶχε τὴν ἐπιτυχῆ ἔμπνευσιν ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δεκαετίας ἀπὸ τῆς πρὸς Κύριον ἀποδημίας τοῦ ἀσκητικοῦ Ἱεράρχου Κασσανδρείας Εἰρηναίου νὰ τελέσῃ πνευματικὸν ὑπὲρ αὐτοῦ μνημόσυνον, δημοσιεύουσα ἄρθρα ἐπισήμων ἀνδρῶν περὶ αὐτοῦ, ἐν οἷς τοῦ Μητροπολίτου Σάμου, τοῦ Πρωτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Καθηγουμένου τῆς γείτονος Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Διονυσίου. Πάντες ἀνάγλυφον τὴν προσωπικότητά του παρέστησαν πρὸ ἡμῶν καὶ συνεκίνησαν ἡμᾶς μεγάλως, διότι ὑπῆρξε φίλος τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς καὶ τοῦ μοναχισμοῦ γενικῶς. Εἶχεν, ὡς γνωρίζομεν, ἀπόφασιν, στοιχῶν τῷ παραδείγματι τῶν παλαιῶν ἀρχιερέων, νὰ ἐφησυχάσῃ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει καὶ ἐξ αὐτοῦ νὰ ἀποδημήσῃ πρὸς Κύριον, ἀλλ' ἄλλως ἔδοξε τῷ Κυρίῳ. Τὰς Μονὰς ὠνόμαζεν ἐκκλησιαστικὰς καὶ ἐθνικὰς ἐπάξεις. Ὡς δὲ σημειοὶ ὁ ἀγαπητὸς Καθηγούμενος εἰς τὸ περισπούδαστον ἄρθρον του «Κατὰ τὴν ἀπαλλοτριώσιν τῶν Ἀγιορειτικῶν Μετοχιῶν, μηδὸλως λαμβάνω ἐπ' ὅψιν τὴν δημοτικότητα καὶ ὑστεροφημίαν, ὑπεστήριξε σθεναρῶς παρὰ τοῖς ἀρμοδίοις ὅπως ἀφεθῆ συμβολικῶς εἰς γεωργικὸς κλῆρος καὶ

ΧΡΟΝΙΚΑ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Ἱερὰ Δισενιαύσιος Σύναξις. Τὴν 20ην Αὐγούστου συνήλθεν ἐν Καρυαῖς ἡ Ἱ. Δ. Σ. πρὸς μελέτην διαφορῶν ζητημάτων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πλέον σημαντικὸν τῆς καταγραφῆς κειμηλίων, περὶ οὗ ἐλήφθη σχετικὴ ἀπόφασις κατὰ τὴν προηγουμένην Συνεδριᾶν αὐτῆς τοῦ π. Ἀπριλίου. Τὸ θέμα τοῦτο εἰσηγήθη ἡ Ἱ. Μ. Μ. Λαύρας ἐξ ἀφορμῆς σφοδρῶν διαμαρτυριῶν τῶν ἐξαρτηματικῶν αὐτῆς.

Ἀναθεωρηθεῖσης τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ἀπεφασίσθη ἡ πιστὴ ἐφαρμογὴ τῆς Κανονιστικῆς Διατάξεως τοῦ 1947, ἐγκριθείσης ταύτης δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ καὶ δημοσιευθείσης εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 123]27.8.1947 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἣτις ρυθμίζει τὰς ὑποχρεώσεις τῶν Ἱ. Μονῶν καὶ ἐξαρτημάτων αὐτῶν ἐπὶ τῆς συντηρήσεως τῶν κειμηλίων, βιβλιοθηκῶν κλπ.

Ἱερὰ Κοινότης Ἁγ. Ὁρους. Κατόπιν ἀποφάσεως, τὸ σῶμα τῆς Ἱ. Κ. ἐξεδήλωσε τηλεγραφικῶς πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως Στρατάρχην Παπάγον Ἀλέξ. τὴν συμμετοχὴν αὐτοῦ εἰς τὸ γενικὸν πένθος ἐπὶ τῇ θιγαίᾳ ἐθνικῇ τιμῇ ὑπὸ τῶν βανδάλων κατὰ τὰ γεγονότα τῆς Κων/πόλεως καὶ τὴν βεβήλωσιν τῶν Ἱερῶν Ναῶν, ἐκφράσαν συνάμα καὶ τὴν ἱερὰν αὐτοῦ ἀγανάκτησιν. Παρόμοιον τηλεγράφημα ἐστάλη καὶ πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιώτητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

Ἀθωνιάς Σχολή. Τὴν 14ην παρελθόντος Σ)βρίου ἐγένετο ἡ τελετὴ τῆς ἐνάργεως τῶν μαθημάτων.

Τὴν πρωΐαν καὶ εἰς τὸν ναὸν τῆς σχολῆς ἐτέλεσε τὴν Θ. Λειτουργίαν ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἱ. Μ. Βατοπεδίου καὶ ἔφορος τῆς Ἀθωνιάδος. Πορηκολούθησαν ταύτην τὸ καθηγητικὸν προσωπικόν, οἱ μαθηταί, οἱ ἔφοροι κ. ἄ. Τὴν 10ην πρωΐνῃν συνεκεντρώθησαν ἅπαντες εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν τελετῶν, εἰς τὴν ὁποίαν προσῆλθον ὁ πρωτεπιστάτης τῆς Ἱ. Κ. μετὰ τῶν συνεπιστατῶν του, οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἱ. Κ. καὶ αἱ κρατικαὶ ἀρχαὶ τῶν Καρυῶν.

Μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ ἁγιασμοῦ ὁ ἐκ τῶν καθηγητῶν κ Βασιλόπουλος ἀνέγνωσε τοὺς βαθμοὺς καὶ οἱ ἀριστευχοὶ ἐξ αὐτῶν ἐβραβεύθησαν ὑπὸ τῆς Ἱ. Κ.

Ἐν συνεχείᾳ ὠμίλησεν καταλλήλως ὁ σχολάρχης ἀρχιμ. Νυθαναὴλ Λαυριώτης καὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς τελετῆς παρετέθη γεῦμα εἰς τὴν τράπεζαν τῆς σχολῆς εἰς τὴν ὁποίαν παρεκάθησαν ἅπαντες.

— Κατὰ τὰς θερινὰς διακοπὰς τῆς σχολῆς ὁ ἐκ τῶν ἀρίστων καθηγητῶν αὐτῆς κ. Ἀνδρέας Σφουγγατάκης ἐκάρη μοναχὸς λαβὼν τὸ ὄνομα Ἀθανάσιος.

Ἔρανοι. Κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἱ. Κοινότητος ἐνηργήθη παναγιορευτικὸς ἔρανος ὑπὲρ τῶν σεισμοπαθῶν Βόλου ὅστις ἀπέδωσε τὸ ποσὸν τῶν δραχ. 38.760, μὲ συμμετοχὴν τῶν Ἱ. Μ Βατοπεδίου καὶ Γρηγορίου ἀνά 5.000 δραχ. Φιλοθέου 4.000, Μ. Λαύρας 3.000, Διονυσίου, Καρακάλλου, Σίμ. Πέτρας καὶ Ἁγ. Παύλου ἀνά 2.000, Παντοκράτορος καὶ Ξενοφῶντος ἀνά 1.500, Ἰβήρων, Χελανδαρίου, Κουτλουμουσίου καὶ Ζωγράφου ἀνά 1.000, Ρωσικὸν καὶ Κωνστανονίτου ἀνά 500, Ἐσφιγιμένου 300, τὰ ἐξαρτημάτα γενικῶς τῶν Μονῶν 4.060 καὶ τῶν Καρυῶν 1.400.

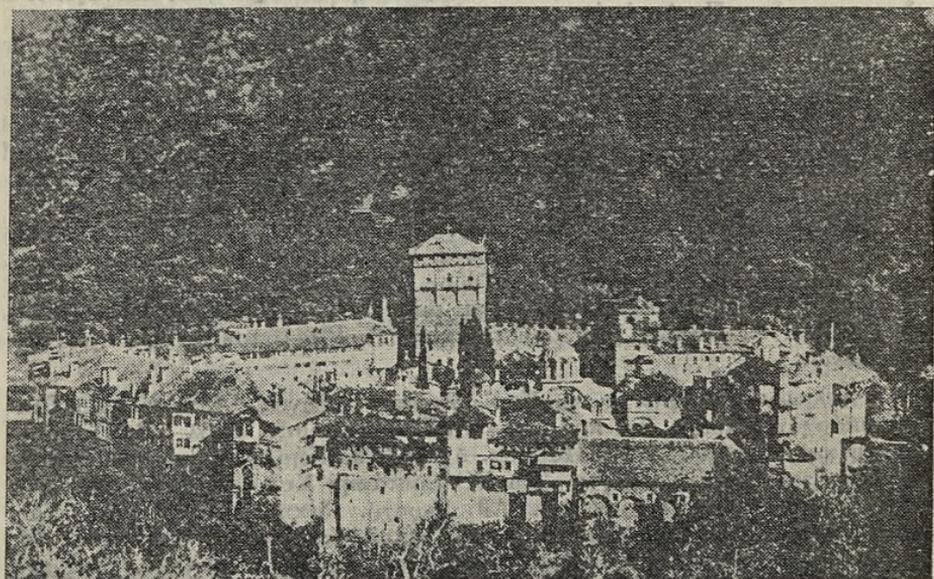
ἡ Ἐκκλησία εἰς ἕκαστον ἀγρόκτημα, ἵνα ὑπενθυμίξῃ τοῖς ἐπιγιγνομένοις τὴν μεγάλην ὑπηρεσίαν πρὸς τὸ Ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους». Τοιοῦτοι ἡμῖν πρέπουσιν ἀρχιερεῖς. Εἴη αἰωνία αὐτοῦ ἡ μνήμη!

ΔΩΡΕΑΙ. Προσέφεραν πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ περιοδικοῦ ἡμῶν οἱ κ. κ. Θ. Πάτσης φοιτ. Θεσ/νίκη δρχ. 50, Ἀθ. Γεροχοῆστος δικηγ. Πολύγυρος δρχ. 150, Ἰ. Παπαϊωάννου καθηγ. Τρίπολις 25, Διον. Μπατιστάτος καθηγ. Ἀθῆναι 20, Διάκονος Βησ. Δημητριάδης Θεσ/νίκη 100, Ματθαῖος Βατοπεδινός 40, Σωτ. Μαλασιώτης Ἀμμουλιανή 40, Κ. Τσιλικίδης Θεσ/νίκη 20, καὶ ἀνώνυμος καθηγητῆς Μυτιλήνης 50.

Πρὸς ἅπαντας ἐκφράζομεν τὰς εὐχαριστίας τῆς Ἱ. ἡμῶν Μονῆς.

ΕΠΙΣΚΕΠΤΑΙ. Τὴν Ἱ. ἡμῶν Μονὴν ἐπεσκέφθησαν κατὰ τὸ διαγεῦσαν διάστημα μεταξὺ διαφόρων ἐπισκεπτῶν καὶ οἱ κ. κ. Γ. Π. Γιαννακόπουλος εἰσαγ., Μ. Στασινόπουλος ξυλέμπ. μετὰ τοῦ υἱοῦ του σπουδαστοῦ Ἠλία, ἀρχιμ. Ἰγνάτ. Τσίγκρης καὶ Χρυσός. Πολιτόπουλος ἐξ Ἀθηνῶν, Κ. Σάλτας δικηγ. καὶ ζωγράφ., Ἀλ. Γερνάς φοιτ., Ν. Σωτηριάδης ιδιωτ. ὑπάλληλος, Ἀλ. Πέπας ἐπιπλ., Εὐθ. Φλῶρος ἀνθ)στῆς Χωροκῆς, Θ. Πάτσης φοιτ., Δ. Λυσίκατος φοιτ. ἐκ Θεσσαλονίκης, J. Eronhusen μουσικ. (ὁρθόδοξος), V. Voorst δικηγ. Ὀλλανδοί, D. Wewer φοιτ. Γερμανός, J. Weekers Βέλγος δ)τῆς πετρελ. Πουρφίνα, Κ. Βατάκας ιδιωτ. ὑπάλ. ἐξ Ἀθηνῶν, Εὐχ. Χατζηδάκις ιδ. ὑπάλ. ἐκ Κρήτης, Κ. Δανούκας ἐργολ. καὶ Ε. Δανούκας μαθ. ἐκ Πειραιῶς, El. Master καλ. Ἀμερικανός, Κ. Τσαγγάλης ἐκ Κύπρου Ἀθ. Καπετάνος ἰατρ. ἐκ Θεσ/κης D. Machin, Ol. Dichle & A. Stenolrt φοιτ. Γερμανοί, Ν. Χριστίδης δικαστ. ὑπάλληλος, Π. Κυπαρισσιᾶδης ἰατρ. ἐκ Σερρών, Ν. Κόκκορης ἔμπ. ἐκ Γερμανοῦ Λακωνίας, C. Kitsman μηχαν. Γερμανός, Τηλ. Καβαδίας ἰατρός, Ν. Χατζόπουλος ιδ. ὑπάλ., Σ. Παπαδόπουλος φοιτ., Διον. Μπατιστάτος καθηγ. ἐξ Ἀθηνῶν, ἀρχιμ. Θωμ. Γκερλέν, Β. Παναγιωτίδης τροχιοδρ., Π. Δουλγέρης μαθ., Χ. Κανακάρης μαθ., Π. Γεωργόπουλος ἀνάπηρος, Δ. Χουλάκης ὁδηγός, Γ. Πλιάκος τροχιοδρ., Κ. Συνόπουλος μαθ. Σωκρ. Φαῖτατζίδης ἔμπ., Ἠλ. Χατζητόλιος ιδ. ὑπάλ. ἐκ Θεσ/νίκης, Ρ. Carlson ἰατρός Αὐστριακός, Ρ. Jarosch σπουδαστῆς Ἀμερικανός, Ol. Brunar σπουδαστῆς Βέλγος, L. Wahington σπουδ. Ἰστανδός, M. Klass φοιτ. Καναδός, Ρ. Martin Fr. Ostertal, & Ch. Marbach φοιτ. Γάλλοι, Μ. Μοκασσέ καὶ Λουλε Μολακὺ φοιτ. Αἰθίοπες, Μ. Χρυσοστόμου ἔμπ., Γ. Πολυχρόνης δικηγ., Π. Κόττης χημικ., Ι. Πρίντελης μαθ. ἐξ Ἀθηνῶν, Ν. Τζώρτζης καὶ Τιμ. Χαλέπης διάκονοι, Εὐάγ. Χρυσός, Κ. Βαρβίνης, Κ. Κίτσος δικηγ. ἐκ Θεσ/νίκης, Ἐμ. Πασάλης ἐκ Ρόδου, Αρ. Allchin & Η Ris φοιτητ. Γερμανοί, Γ. Ζαμπέτας, Ι. Χάλαρης σιδ)κοὶ ἐκ Πειραιῶς, Ρ. Musyl μηχαν. καὶ R. Zeenar μαθ. Αὐστριακοί, Γ. Ραφτόπουλος φοιτηταὶ ἐκ Γρεβενῶν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ. κ. κ. Κούλ. Ζαμπ. Ἀθήνας. Ἀπεστείλαμεν ὅλα τὰ ὑπάρχοντα τεύχη. Τὰ προηγούμενα ἐξηγητήθησαν. Βιβλ. «Β. Παπαδ» Θεσ/νίκην. Ὁμοίως. Ἀθ. Παράσχ. δ)τὴν Ἐθ. Κήρ. Ἀθήνας. Ἀπεστείλαμεν ἅπαντα τὰ αἰτηθέντα. Ἐμ. Χλιαουτάκη Χανιά Κρήτης. Σὰς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὸ δῶρον σας. Ἀθ. Γεροχο. δικηγ. Πολύγυρον. Σὰς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐχὰς σας. Ἱ. Παπαϊωάν. καθηγ. Τρίπολιν. Ἡ ἐπιθυμία σας δι' ἐρημίας ἐξετελέσθη. Νικ. Σφενδ. Θεσ/νίκην. Σὰς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλόφρονας κρίσεις σας. Δυστυχῶς ἡ Ἱ. Κοινότης Ἀγ. Ὅρους δὲν μᾶς ἐβοήθησε, διότι ζητήσαντες τὴν ἄδειαν νὰ προμηθευθῶμεν πιεστήριον κατάλληλον διὰ τὴν ἐνταῦθα ἐκτύπωσιν τοῦ περιοδικοῦ μας ὥστε νὰ κυκλοφοροῦμεν τοῦτο εἰς μεγαλύτερον ἀριθμὸν ἀντιτύπων μὲ τὰ αὐτὰ ἔξοδα δὲν μᾶς ἐχορήγησε ταύτην καὶ οὕτω ἡ προσπάθειά μας παρέμεινε ἐπὶ ὀλόκληρον ἔξαιτίαν λίαν περιορισμένη.

ΑΝΩ : Ἀδελφοὶ τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Παύλου δεικνύουν τὸν Τίμον Σταυρόν, τὰ Τίμια Δῶρα καὶ ἀρχαιοτάτην εἰκόνα εἰς τοὺς ἐπισκέπτας ἐντὸς τοῦ ναοῦ. Ἡ ἀγιότης καὶ οὐχὶ ἡ λαμπρότης τῶν θησαυρῶν καθορίζει τὴν ἀξίαν των εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν μοναχῶν.

ΚΑΤΩ : Η ΣΕΡΒΙΚΗ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΧΕΛΑΝΔΑΡΙΟΥ